

Mendelova univerzita v Brně

Zahradnická fakulta

Možnosti adaptace prostoru Hradiska u Zelené Hory na Moravě

Bakalářská práce

Zpracovala: Soňa Vojdulová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Viktor Filipi

Lednice 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Soňa Vojdulová**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **Možnosti adaptace prostoru Hradiska u Zelené Hory na Moravě**
Rozsah práce: 30 stran textu + grafické přílohy

Zásady pro vypracování:

1. Prostudujete literární prameny týkající se problematiky vztahu venkovských sídel a navazující krajiny. Zpracujte literární rešerši.
2. Vyhledejte, analyzujte a vyhodnoťte referenční příklady odpovídající tématu práce.
3. Vypracujte potřebné průzkumy a rozbory modelového území s důrazem na vztah lokality k okolním sídlům.
4. Na základě zjištěných závěrů zpracujte výtvarně architektonickou studii lokality.
5. Průběh a vývoj návrhu bude řešen a specifikován při konzultacích.

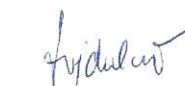
Seznam odborné literatury:

1. BAŠE, M. *Sídla a stavby na venkooě*. 1. vyd. Praha: Česká technika – nakladatelství ČVUT, 2006. 80 s. ISBN 80-01-03390-2.
2. CROWE, N. *Nature and the Idea of a Man-Made World*. Cambridge: MIT Press, 1995. 20 s. ISBN 0-262-03222-8.
3. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí*. 1. vyd. Brno: ERA, 2004. 273 s. ISBN 80-86517-95-0.
4. KAŠPAROVÁ, L. – ROZEHNALOVÁ, E. a kol. *Nové stavby pro venkoo*. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje, 2005. 115 s. ISBN 80-239-7752-0.
5. LYNCH, K. *Obraz města : The image of the city*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2004. 202 s. ISBN 80-7273-094-0.
6. MINGUET, J M. *Sustainable urban landscapes*. Sant Adria del Besós (Barcelona): Monsa, 2008. 255 s. ISBN 978-84-96823-36-5.
7. SPENS, M. *Modern landscape*. 1. vyd. London: Phaidon Press, 2003. 239 s. ISBN 0-7148-4155-2.
8. *Urbanismus a územní rozvoj*. ISSN 1212-0855.
9. *Územní plánování a urbanismus*.
10. VEPŘEK, K. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu a jeho využití v územních plánech VÚC. In *Urbanismus a územní rozvoj*, ročník V – číslo 3/2002. [online]. 2002. URL: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2002/2002-03/05.pdf>.

Datum zadání bakalářské práce: prosinec 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2016

L. S.

Soňa Vojdulová
Autorka práce

doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová
Vedoucí ústavu

Ing. Viktor Filipi
Vedoucí práce

prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „MOŽNOSTI ADAPTACE PROSTORU HRADISKA U ZELENÉ HORY NA MORAVĚ“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998Sb.o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných pracích.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č.121/2000Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Pustiměři, dne: 14. 4. 2016

Soňa Vojdulová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Viktoru Filipimu za podnětné konzultace, cenné rady a připomínky, kterými přispěl k realizaci a vypracování mé bakalářské práce. Děkuji všem, kteří mi poskytli informace, materiály, či fotografie, které mi pomohly práci dokončit.

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	CÍL PRÁCE.....	7
3	METODIKA PRÁCE.....	8
LITERÁRNÍ ČÁST.....		9
4	VYSVĚTLENÍ POJMŮ.....	9
5	LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	12
5.1	Duch a místo „Genius loci“.....	12
5.1	Estetika krajiny.....	13
5.2	Percepce krajiny.....	13
5.3	Rekreace.....	14
5.3.1	Členění rekreace.....	15
5.3.2	Členění rekreace dle funkce.....	15
5.4	Historický vývoj veřejného koupání.....	17
5.4.1	Rozdělení koupací vody.....	17
5.4.2	Přírodní koupaliště.....	18
5.5	Pravidla a zásady při práci zahradního a krajinářského architekta v příměstské rekreační krajině.....	18
6	PŘÍKLADY SOUČASNÝCH ADAPTACÍ HRADIŠŤ V EVROPĚ.....	19
6.1	Archeoparky, Archeoskanzeny („muzeum v přírodě“).....	19
6.1.1	Příklady skanzenů na území České republiky.....	19
6.1.2	Příklady skanzenů v zahraničí.....	20
6.2	Naučné stezky.....	21
6.2.1	Rožnov pod Radhoštěm – naučná stezka Hradisko.....	21
6.3	Shrnutí současných adaptací Hradišť v Evropě.....	21
7	PŘÍKLADY SOUČASNÝCH REALIZACÍ BIOTOPŮ V EVROPĚ.....	22
7.1	Rakousko.....	22
7.1.1	Gallspach.....	22

7.1.2	Sarleinsbach.....	22
7.2	Německo.....	23
7.2.1	Sulz.....	23
7.2.2	Lenggries.....	23
7.3	Švýcarsko.....	24
7.3.1	Riehen.....	24
7.4	Česká republika.....	24
7.4.1	Kovalovice.....	24
7.4.2	Brno – Jih.....	25
7.4.3	Firmy zabývající se realizacemi přírodních koupacích biotopů.....	25
7.5	Shrnutí současných realizací biotopů v Evropě.....	26
NÁVRHOVÁ ČÁST.....		27
8	CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ.....	27
8.1	Lokalizace území.....	27
8.2	Širší vztahy.....	28
8.3	Významné objekty a plochy.....	29
8.3.1	Občanská vybavenost území.....	29
8.4	Analýza významných objektů a ploch.....	30
8.5	Historie řešeného území.....	31
8.6	Přírodní poměry.....	34
8.6.1	Klimatické poměry.....	34
8.6.2	Geomorfologické charakteristiky.....	34
8.6.3	Geologické poměry.....	35
8.6.4	Pedologické poměry.....	35
8.6.5	Hydrologie a hydrografie.....	35
8.6.6	Biogeografická diferenciaci.....	35
8.6.7	Potenciální přirozená vegetace.....	36
8.6.8	Hodnocení ekologické stability území.....	36

8.6.9	Územní systém ekologické stability	36	15	SEZNAM TABULEK	68
8.6.10	Aktuální stav vegetace	37	16	SEZNAM PŘÍLOH.....	68
8.7	ÚSES	38			
8.8	Analýza zeleně	39			
8.9	Provozní vztahy.....	40			
8.10	Technická infrastruktura	40			
8.10.1	Technické prvky a sítě	40			
8.10.2	Voda.....	41			
8.11	Provozní analýza	42			
8.12	Analýza technických prvků, sítí a limitů v území.....	43			
8.13	Územní plán	44			
8.14	Majetkoprávní vztahy.....	45			
8.15	Esteticko-vizuální analýza	46			
8.16	Problémový výkres.....	47			
8.17	Analýza SWOT	48			
8.18	Vyhodnocení analýz a východiska návrhu.....	49			
8.19	Návrh řešení	50			
8.19.1	Výhledy do budoucna	51			
9	ARCHITEKTONICKÁ STUDIE	53			
9.1	Celková situace – hlavní myšlenka	53			
9.2	Celková situace	54			
10	DISKUSE.....	63			
11	ZÁVĚR	63			
12	SOUHRN A RESUME, KLÍČOVÁ SLOVA.....	64			
13	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	65			
13.1	Literární zdroje.....	65			
13.2	Internetové zdroje.....	66			
14	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	67			

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce zpracovává studii na téma adaptace prostoru Hradiska u Zelené Hory, který se nachází v Jihomoravském kraji v katastrálním území obce Radslavice a Zelená Hora.

V blízkosti Hradiska se nacházejí tři obce Pustiměř, Radslavice a Zelená Hora. Jsou to menší obce, které mají dohromady přibližně 2 391 obyvatel.

V současné době je na obcích vidět, jak se snaží rozvíjet a modernizovat své okolí. Vybudování prostoru v části Hradiska by byl významný, odvážný a nejvíce viditelný čin, který by přispěl ke zvýšení všech zájmů.

V dnešní době se lidé z blízkého Vyškova stále více stěhují do okolních vesnic. U panelákových sídlišť se často špatně parkuje, kolem je málo přírody a mnoho obyvatel se nachází na jednom místě. Naopak raději už volí klid a více soukromí, proto dochází k rozšiřování obcí o další nové čtvrtě. A tím bychom měli hledat cesty, jež povedou obyvatele do kvalitního přírodního prostředí, poskytnou zázemí pro plnohodnotnou rekreaci a zároveň budou funkční součástí sídelního celku.

Rekreace a turistika jsou v současné době rychle se rozvíjející a podporované odvětví, kterým je nutné věnovat pozornost. Většina rekreačních prostorů v naší zemi vznikla již v první polovině 20. století, postupem času jejich návštěvnost výrazně klesla, což se projevilo na jejich stavu. Proto je další rozvoj pro plnění funkcí nezbytný. Při adaptaci je ovšem nutné postupovat dle tradic i soudobých trendů. Lidé by měli mít kvalitní prostor v přírodě.

Téma si autorka vybrala proto, že by ráda přispěla k rozvoji okolí jejího bydliště a znamenalo by to průlom veřejného koupání v přírodním biotopu ve vyhledávané lokalitě.

2 CÍL PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je navrhnout ideové řešení prostoru Hradiska u Zelené Hory, který se nachází v katastrálním území obce Radslavice a Zelená Hora. Cílem práce je posouzení stavu objektu z pohledu textového i praktického. Ze všech výsledků průzkumů následně vyhodnotit a zhodnotit celý prostor. Dalším cílem je posoudit a porovnat realizace tohoto typu v zahraničních městech a v České republice a vyvodit závěry z dostupné literatury.

Výrazný důraz bude kladen na řešení funkčních, provozních, prostorových i výtvarných aspektů ve spojení s biologickým potenciálem místa. Práce se bude snažit pomoci obnovit prostor, který neodpovídá potřebám dnešní náročné společnosti a zvýšit tak celkově rekreační potenciál objektu. A to pokud možno na co nejdelší dobu tak, aby byla vytvořením prostoru uspokojena souhra mezi člověkem a přírodou. Prostor by se měl stát ekologicky stabilním a esteticky hodnotným prvkem krajiny.

Důležitým cílem práce je zhodnotit, jaký vliv by mělo vybudování přírodního koupacího biotopu na region a také vliv na širší okolí.

3 METODIKA PRÁCE

Bakalářská práce je rozdělena do několika kapitol včetně úvodu, popisu dosavadního stavu poznání a závěru.

Při řešení dané lokality bylo hlavním krokem shromáždění potřebných informací o stanovištních poměrech, současném stavu a využívání krajiny řešeného území. Tyto informace byly získány z účelově zaměřených map (hydrologické, geologické, atd.), projektů a publikací týkajících se řešeného objektu. Použité materiály byly čerpány z knihovny Mendelovy univerzity v Brně, na Obecním úřadě obce Pustiměř, Moravské zemské knihovně a v Muzeu Vyškov.

V prvních kapitolách jsou uvedeny základní pojmy, které se s daným tématem spojují a zpracování literární rešerše k danému tématu z dostupné české i zahraniční literatury. V kapitole je i všeobecný popis týkající se biotopů, na jaké bázi fungují a přehled realizací a firem, které se výstavbou biotopů zabývají.

Druhá fáze představuje textovou část, která obsahuje popis místa, její historický vývoj, širší vztahy, významné budovy a zhodnocení přírodních a klimatických podmínek.

Třetí fází je praktická část, která navazuje na získané informace v textové části a aplikuje je do praxe. Vybraným objektem pro praktické zpracování je Hradisko u Zelné Hory v Jihomoravském kraji.

Čtvrtou fází jsou závěry, které vyplývají z celé bakalářské práce. V závěrech jsou shrnuta fakta a dojmy z teoretické i praktické části, které shrnují celkový postoj k práci.

LITERÁRNÍ ČÁST

4 VYSVĚTLENÍ POJMŮ

V bakalářské práci se vyskytuje celá řada pojmů, které těsně souvisejí s daným tématem. Tyto pojmy nemusí být vždy zcela správně pochopeny nebo mají jiný význam v různých souvislostech, proto je nutné je blíže vysvětlit.

ADAPTACE

Pojem adaptace označuje schopnost přizpůsobení se prostředí, přírodním a sociálním podmínkám. Dále také úpravu prostorů pro jiné použití, převedení určitého prostoru do jiné podoby či celkové ozdravení prostoru.¹

HRADISKO - HRADIŠTĚ

Pojmy, které v běžné archeologické praxi mají stejný význam. V důsledném názvosloví by však hradisko mělo označovat pouze prostor, kde jsou patrné reliktů pravěkého či raně středověkého opevněného místa, označovaného v tomto případě jako hrad. V moravském prostředí se ovšem oba pojmy významově neodlišují a používá se běžně pojem hradisko. V archeologickém bádání jsou tyto pojmy datované na našem území přibližně od poslední třetiny 5. tisíciletí před Kr. do 12. století po Kr. Bývá situováno na výšinných nebo nížinných polohách chráněných přírodou v podobě strmých svahů či vodních toků. Jeho základním znakem je ochrana v podobě řady uměle vybudovaných překážek – příkopu, hradby s kamennou nebo smíšenou konstrukcí.

Hradiště sloužila jako stálá sídla vládnoucí vrstvy, střediska výroby, obchodu. Některé opevněné objekty byly zakládány jako rezidenční místa, jiné plnily spíše funkci vojenskou. Ve válečné době mohla část z nich poskytnout útočiště obecnému lidu ze širokého okolí.²

Samostatným problémem hradišť je zabezpečení ochrany. Určitou výhodou většiny v současné době známých hradišť je jejich umístění převážně v zalesněných a hornatých terénech.³

Často byla pravěká hradiště situována do strategicky výhodných poloh, na nichž později vyrostla středověká sídla, která většinou silně pozměnila jejich původní vzhled.⁴

KRAJINA

Existuje mnoho způsobů chápání pojmu krajina (pojetí krajiny právní, geomorfologické, geografické, ekologické, architektonické, historické, demografické, umělecké, emocionální či ekologické) a tedy i mnoho definic tohoto pojmu.⁵

Další definice krajiny nám značí část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních, nebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů.

Dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (je krajina část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky. V Evropské úmluvě krajina znamená část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a lidských faktorů. Jsou jasně patrné dvě síly utvářející vzhled krajiny – přírodní procesy a člověk. Obecně lze tedy říci, že krajina je výsledkem nejen přírodního vývoje, ale i zvyků a myšlení obyvatelstva, organizace a existence společnosti. Člověk v důsledku využívání krajiny mění její charakter (ráz), který se tak v různé míře odkloňuje od přirozeného stavu.⁶

¹In. *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001- [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Adaptace_\(rozcestn%C3%ADk\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Adaptace_(rozcestn%C3%ADk))

² ČIŽMÁŘ, Miloš. *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku: s leteckými záběry hradišť Miroslava Báľky*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. s. 275.

³ Tamtéž, s. 35.

⁴ Tamtéž, s. 37.

⁵ SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. 19, s. 321.

⁶ NOVOTNÁ, Dagmar (ed.). *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. Praha: Enigma, 2001., s. 399.

BIOTOP

Pojem biotop na webových stránkách zabývajících se přírodou, ekologií a životem je vysvětlen jako „*Soubor veškerých biotických a abiotických činitelů, které vytvářejí životní prostředí určitého organismu nebo organismů. Vztahuje se vždy ke konkrétnímu druhu či společenstvu.*“ Synonymem pro pojem biotop je stanoviště nebo habitat.⁷

V knize *Biologie krajiny* rozdělují biotopy podle geografické charakteristiky na skály, sutě a jeskyně; suché bezlesé biotopy; rybníky a tůně; tekoucí vody; mokřady; hory; lesy; tradiční kulturní krajina s převahou zemědělství a moderní průmyslovou krajinu.⁸

V elektronické encyklopedii jsou biotopy rozděleny do 13 skupin podle prostředí, ve kterém živočich pobývá část nebo většinu svého životního cyklu. Např. agrikolní živočich (vyskytuje se na poli), kortikální živočich (vyskytuje se v kůře), ripikolní živočich (vyskytuje se u břehů).⁹

PŘÍRODNÍ KOUPACÍ BIOTOP

Pojem biotop je v českém jazyce poněkud zavádějící. Jeho původní význam je vysvětlen viz výše. Dosavadní stav poznání a s obsahovým významem přírodního koupacího biotopu nemá mnoho společného. Přírodní koupací biotop znamená uměle vytvořenou vodní nádrž, ve které se voda čistí pomocí rostlin a mikroorganismů. Přibližně polovina vytvořené vodní plochy je využívána v létě pro koupání a v zimě pro bruslení, druhá polovina je tvořena rostlinami určené pro čištění a dá se také říci, že další funkcí čisticí zóny je přírodní ohřev vody.

Koupání na přírodní bázi má svůj původ v Rakousku a Německu, kde se název biotop uchytil. Když se tato nová technologie dostala do České republiky, přinesla s sebou také zažité slovní spojení přírodní koupací biotop, a proto se v České republice toto pojmenování používá.¹⁰

⁷ SÁDLO, Jiří a David STORCH. *Biologie krajiny: biotopy České republiky*. Vyd. 2. Praha: Vesmír, 2000.

⁸ Příroda. *Význam slova Biotop*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=118>

⁹ In: *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001- [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Biotop>

¹⁰ DOLEŽAL, Vojtěch. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 4.

REKREACE

Rekreace obecně označuje aktivitu nebo čas, který lidé věnují aktivnímu nebo pasivnímu odpočinku, při němž regenerují svoje tělo a mysl. Nejčastěji se tento pojem spojuje s pobytem v přírodním prostředí. Proto je velmi důležitým pojmem pro tuto práci.¹¹

Při hledání významu slova rekreace se můžeme opřít o latinské vysvětlení. Slovo rekreace pochází z latinského „*creare*“, což znamená tvořit. Předpona „*re*“ značí vratný charakter a z toho plyne, že „*recreare*“ je nové tvoření nebo lépe: znovustvoření. Samotný význam slova nabádá jedince k čínorodému a rozvíjejícímu způsobu využití volného času ve smyslu harmonického rozvoje osobnosti v somatické, psychické a psychosociální oblasti, přičemž intenzita a míra uspokojování potřeb závisí čistě na vůli a motivaci jedince.

Rekreace je jednou ze základních urbanistických funkcí. Prostupuje strukturou sídla a stále více i krajinou - zvláště tou esteticky a pobytově atraktivní a také příměstskou. Využívání možnosti rekreace se stalo součástí životního stylu většiny obyvatel. Projevuje se mimo jiné i v zesíleném náporu na plochy zeleně ve městech a zajímavou krajinu v jejich okolí. Stupňují se nároky i na další zařízení pro aktivní rekreaci jako např. na plovárny, hřiště, sportoviště, zábavní parky, ale také na dopravu, technickou a občanskou vybavenost apod. Rekreace je rovněž významným ekonomickým faktorem díky poskytování služeb v cestovním ruchu. Představuje tak pro mnohé regiony podstatnou složku místní zaměstnanosti i jejich celkového rozvoje.¹²

¹¹ HODANĚ, Bohuslav a Tomáš DOHNAL. *Rekreologie. 2., upr. a rozš. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 11.

¹² HODANĚ, Bohuslav a Tomáš DOHNAL. *Rekreologie. 2., upr. a rozš. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 13.

REKONSTRUKCE, REVITALIZACE

Jde o proces, při kterém člověk pomáhá přírodě (krajině) obnovit život. Pojem pochází z latiny, kde slovo „re“ znamená znovu nebo opakovat a „vitalizace“ vychází ze slova vitální (živý), respektive vitalis = životaschopný.¹³

Slovo se nejprve používalo pro obnovu životnosti kulturních menšin, místních tradic a podobně. Dnes se používá ve velmi mnoha spojeních. Revitalizace krajiny – rekultivace, celková obnova a oživení krajiny poškozené lidskou činností. Revitalizace zeleně – omlazení, případně nová výsadba stromů v parcích, omezení asfaltových a betonových ploch. Revitalizace vodních toků a rybníků – odbahnění, snaha omezit umělé zásahy a obnovit funkce celých ekosystémů.¹⁴

Pojem rekonstrukce je vysvětlen jako uvedení do původního stavu, přestavba, přepracování. Zatímco rekonstrukce má za cíl uvést objekt do určité podoby dřívějšího stavu, revitalizace naopak rozumíme přeměnu, přepracování objektu pro účel lepšího využití, více vyhovujícího současně době. Význam těchto pojmů je zcela odlišný, ale ve většině případů bývá mnohokrát zaměňován.¹⁵

VOLNÝ ČAS

„Volný čas je doba, kdy člověk koná činnost podle své vůle takovou intenzitou, aby si odpočinul, bez záměru produktivity pro prospěch společnosti.“

„Volný čas patří k hodnotám, které lidé nejvíce oceňují – spolu s rodinou, partnerstvím zdravím, zaměstnáním nebo přátelstvím a jako takovým se jím zabývají různé společenské vědy.“¹⁶

Při definici pojmu volného času je nejdůležitější od sebe oddělit sféru povinností a sféru volného času. Volný čas může být definován jako *„doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“¹⁷*

¹³ ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd.* Praha: Linde Praha, 2012.

¹⁴In: *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001- [cit. 2016-01-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Revitalizace>

¹⁵ BRANIŠ, Martin. *Výkladový slovník vybraných termínů z oblasti ochrany životního prostředí a ekologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999.

¹⁶ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, s. 26.

¹⁷ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014., s. 13.

Volný čas lze dále definovat jako dobu, „*kteřou má po splnění potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti seburčující a sebevytvářející*“. Jedná se o činnosti: odpočinek a zábava, rozvoj zájmové sféry, zlepšení kvalifikace, účast na veřejném životě. Pro volný čas je podstatné, že veškerá činnost provozovaná v rámci volného času je dobrovolná a daný jedinec koná činnost rád a s uspokojením.¹⁸

VODNÍ NÁDRŽ, MALÁ VODNÍ NÁDRŽ

Jako vodní nádrž se označuje prostor k dlouhodobějšímu zadržení vody. Vodní útvar, který vzniká přirozenou, nebo umělou akumulací vody. Vodní nádrž lze dále definovat jako vymezený prostor vytvořený údolní přehradou, ohrazením části území a využití přírodní, nebo umělé prohlubně na zemském povrchu, sloužící k hospodaření s vodou, akumulací, zachycení vody za povodní, transformaci povodňových vln, vytvoření vodního prostředí a k úpravě vlastností vody.

Pojem malé vodní nádrže jsou podle ČSN 75 2410 považovány za nádrže s akumulačním objemem menším než 2 mil. m³ a největší hloubka nádrže nepřesahuje 9 m (největší hloubka dna od maximální hladiny, přičemž se neberou v úvahu místní prolákliny dna, hloubka koryta napájecího toku). Malé vodní nádrže se rozdělují dle účelu a způsobu přivádění vody.

Dle účelu na závlahové, rybochovné, retenční, rekreační, dočišťovací, požární, krajnotvorné. Dle přivádění vody na průtočné a neprůtočné – obtokové, boční, hrázové.¹⁹

¹⁸ Tamtéž, s. 10.

¹⁹ PATERA, Adolf. *Nádrže a vodohospodářské soustavy 20: malá antologie environmentálních textů ve vodním hospodářství*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002, s. 243.

5 LITERÁRNÍ REŠERŠE

„Když chci něco objevit, začnu tím, že přečtu o všem, co už se v tomto oboru udělal.“

(Thomas Alva Edison, 1847-1931, americký vynálezce a podnikatel)

Pro potřeby bakalářské práce byla provedena literární rešerše, která charakterizuje problémy a vztahy daného tématu. Literární rešerše se vztahuje k odborným publikacím, které se zaměřují na duch a místo, percepci, estetiku krajiny, rekreaci, historii a možnosti koupaní v Evropě a v České republice.

5.1 Duch a místo „Genius loci“

„Místa schopná oslovit duši člověka působí jinak než místa, jež jsou pouze hezká.“

(Christopher Day, Duch a místo, 2004)

Tato část se zaměřuje na některé hlavní teze uváděné v knize Christophera Daye *„Duch a místo.“* V knize jsou popsány obě hlavní polohy – přemýšlení o místě, ale i zcela praktické návody, jak využít a zvýraznit jeho nejlepší vlastnosti.

Hovořit dnes o krajině, jejím rázu a jejím působení znamená zejména hovořit o architektuře a urbanismu, protože ty z největší míry určují budoucí charakter naší země. Nejedná se přitom jen o domy, ale také o technické a liniové stavby, dálnice, vodní nádrže, sklady a parkoviště.

Měli bychom se ptát, jak je možné, že tolik obdivovanou českou krajinu vytvořili lidé bez znalosti územního plánování a že tu krásnou lidovou architekturu stavěli celá staletí lidé bez architektonického vzdělání?

Kde se stala chyba, že jsme si nechali vnutit všechny ty krásné, vědecké a stylotvorné designy, ve kterých se necítíme dobře? Nejspíš málo respektujeme to základní - místo a jeho duch.²⁰

Christopher Day říká: *„Duch místa žíví přístup a činy těch, kteří ho řídí, stavějí, spravují a užívají. Není proto divu, že se necítíme dobře v supermarketech ovládaných pojmem „ber,“ který není doplněn o „dávej“ prostřednictvím řemesel a služeb. Kde se zničí místo, tam se zničí i kultura, následuje sociální i osobní znehodnocení.“*

Každý region měl strukturální systém odpovídající materiálům, klimatu a kultuře - což je něco, co by se z rozmaru nemělo zahodit. Tento systém do velké míry určoval způsob výstavby. Rozměry místního stavebního dřeva omezovaly délku trámů, a tím i rozsah klenebních polí a šířku budovy. To způsobovalo vnitřní jednotnost všech budov v dané oblasti, dokonce i v rozmezí několika staletí.²¹

Tento duch místa má jako každá jiná osobnost celou řadu vlastností, které jsou jak zcela praktické a přízemní, tak i vznešené. Duch místa není poetickou koncepcí romantiků, ale způsob, jak místo funguje a ovlivňuje naše těla, organizaci práce i pocity. Day k tomu říká: *„Stejně jako nám změna prostředí o dovolené dokáže ulevit od stresu, může nám i naše každodenní okolí dodat energii, vyrovnat nálady, snížit pocit tlaku a inspirovat či motivovat. Jakmile pochopíme, jak na nás okolí působí, dokážeme utvářet místa, která slouží k užítku v nich žijícím lidem.“* Prostředí připravované ne za účelem něco vyjádřit, ale podpořit nálady, pocity a vnitřní rozvoj, může prospívat fyzickému, psychickému i sociálnímu zdraví - vnitřním kořenům individuality.²²

Bylo by dobré, kdyby se nám podařilo postupovat podle Christiana Daye - nalézt minulost a kolem ní vybudovat sociální síť tak aby krása místa a krajiny působila ozdravujícím způsobem na všechny bývalé rány a na všechny budoucí osudy.

²⁰ CÍLEK, Václav. *Vstoupit do krajiny: o přírodě a paměti středních Čech*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2004.

²¹ DAY, Christopher. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí: uzdravující prostředí*. 1. vyd. Brno: ERA, 2004, s. 17

²² DAY, Christopher. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí: uzdravující prostředí*. 1. vyd. Brno: ERA, 2004, s. 127-128.

5.1 Estetika krajiny

Estetika je označována za teorii krásy, ačkoli samotný termín „estetika“ pocházející z řeckého slova aisthesis znamená cit, vnímání. Estetiku dokonce vidíme v několika významech - jako viditelnou krásu, sdílené lidské hodnoty či harmonii prostředí zahrnující jak lidské, tak přírodní hodnoty. Jak je patrné již z definic estetiky, její úloha je obrovská, neboť se dotýká života všech lidí, je podstatnou součástí lidské kultury i celé civilizace. Lidé esteticky hodnotí běžné věci a jevy každý den (např. vztahy lidí k jejich okolí, oděvu, obydlí, nábytku, ozdobám či dopravním prostředkům). Toto estetické hodnocení je buď pozitivní, kdy jsou věci či jevy označovány za krásné, půvabné, příjemné, nebo negativní, kdy je používáno označení jako nehezke, odpudivé, škaredé. Samo slovo „estetický“ posouvá věci do sféry pozitivního určení. Krajina vždy byla, je a bude hodnocena na základě toho, jak uspokojuje proměnlivé lidské potřeby. Mezi základní lidské potřeby patří také estetická potřeba, kterou člověk spontánně uplatňuje na své prostředí. Neuspokojování estetické potřeby má stejné důsledky jako neuspokojování jiných lidských potřeb – nespokojenost a v konečném důsledku i zpomalování plného rozvoje člověka. Naopak její uspokojování významně přispívá k pocitům pohody a štěstí. Z toho pak plyne veřejný zájem na vytváření podmínek pro uplatňování požadavku krásy krajiny jako jednoho z relevantních kritérií její hodnoty celkové.²³

5.2 Percepce krajiny

Termín „percepce“ pochází z latinského slova percipere znamenající získat, přijmout. Percepce je definována i jako výběrové přijímání a interpretaci informací z vnitřního a zejména pak vnějšího světa člověka.²⁴ Je označována i jako proces organizace a interpretace sensorických informací, jehož výsledkem je vjem, který se odlišuje od neúplných údajů zaznamenaných smysly. Říká, že objekt není vnímán sám o sobě, ale je vnímán jako určitý nositel významů. Percepce označují jako komplexní mentální aktivitu jedince obsahující vedle představivosti také pochopení či znalost. Percepce vychází jak z reakce smyslů na vnější podněty, tak ze záměrné činnosti, ve které určité jevy jsou vnímány jasně a zřetelně, zatímco jiné ustupují do pozadí či nejsou patrné vůbec.²⁵

²³ VALENTA, Josef. *Scénologie krajiny*. 1. vyd. V Praze: Kant pro AMU, 2008. Disk (Akademie múzických umění v Praze).

²⁴ ZELENKA, Josef. *Percepce krajiny a genius loci*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008.

²⁵ PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004.

Souhrnně lze tedy percepce označit jako aktivní proces, který selektuje a organizuje vnímané objekty, zároveň je komplexní mentální aktivitou čerpající z představivosti a porozumění, které se podílejí na procesu vnímání.

Atributy krajiny ovlivňující vizuální percepce

Při vnímání krajiny zaměřují lidé svou pozornost na jednotlivé prvky či vlastnosti, z nichž se krajina skládá. V tomto směru jsou lidé schopni zapamatovat si často i nejmenší detaily vnímané krajinné scény. Tento jev je z větší části podmíněn evolucí člověka. Společný evoluční základ lidského rodu vedl k tomu, že existují určité krajinné vlastnosti či prvky, které lidé veskrze vnímají kladně či záporně. Na druhé je dokázáno, že variabilita vnímání těchto prvků souvisí také s kulturním a socio-demografických pozadím osobnosti člověka.²⁶

Charakter a přítomnost krajinných atributů v rámci krajinné scény jsou do značné míry dány typem krajiny, ve které se hodnocená krajinná scéna nalézá. Atributy zemědělské krajiny se mohou odlišovat od podstatných atributů krajiny lesní, městské či těžební a naopak. Otázku, jaké podstatné fyzicky vnímané elementy tvoří obraz městské krajiny, se pokoušel zodpovědět americký urbanista Kevin Lynch ve své knize „Obraz města.“²⁷

Lynch na základě dotazování obyvatel vyčlenil pět prvků prostředí, nad kterými uvažoval o jejich významu pro život. Cesty viděl jako hlavní linie, na nichž se odehrává dění a na něž se jako korálky navěšují ostatní prvky (ulice, chodníky, kanály). Dobře utvářené okraje, ačkoli nebývají uživateli města přímo využívány, viděl jako důležité pro diferenciaci prostředí (problematické však je, pokud jsou okraje fyzicky neprůchodné, např. bariéry typu dálnice či neudržované zeleně, které mohou vést k sociální izolaci, vydělení ap.). U oblastí Lynch zjistil, že lidé si je nejvíce spojují s místní sociální strukturou obyvatel, která oblastem často dává specifický charakter. Uzly obyvatelé denně užívají, a mívají k nim proto hluboký vztah – často jde o nejdůležitější místa sociální komunikace (křižovatky, místa přestupů, sbíhání cest, oblíbené restaurace, obchody). Významné body slouží ve městě nejen k orientaci, ale často přímo symbolizují určité místo a vzbuzují v obyvatelích hrdost i pocit sounáležitosti (budovy, stromy, dominanty).

²⁶ ZELENKA, Josef. *Percepce krajiny a genius loci*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008.

²⁷ LYNCH, Kevin. *Obraz města: <>image of the city*. 1. do češtiny přeložené vyd. Praha: Polygon, 2004.

Pětice prvků, které Lynch definoval jako podstatné fyzické prvky tvořící image města, jsou přítomny nejen v krajině městské, ale lze je identifikovat i v ostatních krajinných typech. Jejich uplatnění tedy zdaleka přesahuje hranice typu prostředí, jímž se Lynch zabýval.²⁸

Upozornil i na základní otázky vztahu člověka a prostředí, na které se v množství praktických potřeb a neustálých změn zapomíná. Zdůrazňuje, že obraz města je nutné budovat vědomě a dávat mu takovou formu, která ulehčí a obohatí život lidí. Pro praktickou aplikaci slouží jeho metoda jako vodítko nejen pro plánovače a projektanty, ale i pro sociology při zkoumání sociální problematiky daného prostředí. Lynch apeluje i na to, aby obyvatelé participovali na výstavbě, přijali zodpovědnost za prostředí, v němž žijí a vzdělávali se v oboru tvorby města již od dětství, neboť: „*Pohled na města nám může přinášet zvláštní potěšení, i když je vnímáme jako každodenní samozřejmost.*“²⁹

5.3 Rekreaace

Rekreaace je forma odpočinku nebo aktivní činnosti ve volném čase vedoucí k nezbytné obnově a rozvoji fyzické a psychické energie člověka. Poskytuje změnu prostředí, vytváří protiváhu monotónní a náročné práce a přispívá, často v přímém styku s přírodou, k pocitu celkové pohody.

Doplněna vhodnými zájmy a zálibami poskytuje člověku vnitřní uspokojení, obohacuje jeho intelekt a přispívá k růstu jeho osobnosti. Největší význam je přisuzován zdravotní a zdravotně preventivní funkci rekreace, neboť kompenzuje negativní důsledky pracovního procesu, špatného životního prostředí a také četných tlaků, vyvolaných nevhodným způsobem života.

Rekreaace je jednou ze základních urbanistických funkcí. Prostupuje strukturou sídla a stále více i krajiny - zvláště té esteticky a pobytově atraktivní a také příměstské. Využívání možnosti rekreace se stalo součástí životního stylu většiny obyvatel. Projevuje se mimo jiné i v zesíleném náporu na plochy zeleně ve městech a zajímavou krajinu v jejich okolí. Stupňují se nároky i na další zařízení pro aktivní rekreaci jako např. na plovárny, hřiště, sportoviště, zábavní parky, ale také na dopravu, technickou a občanskou vybavenost apod.³⁰

²⁸ Tamtéž, s. 168

²⁹ Tamtéž, s. 1.

³⁰ MAJSNAROVÁ, Jitka. *Rekreační funkce v území: Rekreační aktivity z pohledu územního plánování*, 2004. *Výzkumný úkol*

Termín rekreace se poprvé objevuje v Athénské chartě CIAM v roce 1933 v druhé části *Současný stav měst: kritika a náprava*, kde mezi základními urbanistickými funkcemi je jmenována jako samostatná funkce.

Jako nový fenomén se rekreace začíná rozvíjet již koncem 19. a začátkem 20. století. Je spojena s rozvojem průmyslu ve městech, s hromadnou bytovou výstavbou ale především se změnami v sociální sféře v souvislosti s postupným uzákoňováním nároku zaměstnanců na placenou dovolenou. Rekreaace jako forma trávení volného času se plně rozvíjí v období mezi oběma válkami. Je to období vzniku chatových osad (zvláště trampských), tábornictví (skautské hnutí), rozvoje turistiky a s ní spojených značených cest (u nás zejména Klub českých turistů) včetně budování cílových bodů (vyhlídek, rozhleden, turistických chat apod.).

Je to také období rozvoje tělovýchovy a sportu (např. Sokol). Klubu českých turistů, který byl založen již 11. června 1888, vděčí Česko za jednu z nejhustších a nejkvalitnějších sítí turistických cest na světě. První značenou cestu vytvořili klubovní značkaři už v roce 1889 v údolí Vltavy kolem Svatojánských proudů.

Koncem 19. století vzniká současně s rozvojem bydlení ve městech problém snížené kvality prostředí (zejména hygienických podmínek) spojený s absencí ploch zeleně, ploch pro rekreaci a sportovišť. V reakci na tuto skutečnost vznikají okrašlovací spolky, jejichž velkou zásluhou je vysazování městských sadů a uličních stromořadí. Vznikají zahrádkové osady, které, kromě samozásobitelství, mají především význam rekreační. V období po druhé světové válce se postupně těžiště rekreačních aktivit přesouvá směrem k budování rekreace individuální nebo podnikové (podnikové chaty, rekreační objekty ROH). V návaznosti na tradici chatových osad, ale také vzhledem k mnohdy neutěšené situaci v místě bydliště, volí mnoho lidí alternativu druhého bydlení. Jsou zabírány stále větší plochy pro chaty, vznikají chatové kolonie, které tak negativně poznamenaly některé části volné krajiny, nejčastěji okolí vodních toků a ploch. V pozdější době se začíná rozvíjet také chalupářství, které lze naopak hodnotit převážně pozitivně. Byla tak využita řada objektů původní venkovské zástavby, která by jinak zanikla. V mnoha případech pečliví chalupáři přispěli k rekonstrukci hodnotných staveb lidové architektury.³¹

³¹ MAJSNAROVÁ, Jitka. *Rekreační funkce v území: Rekreační aktivity z pohledu územního plánování*, 2004. *Výzkumný úkol*

5.3.1 Členění rekreace

Dle klimatických podmínek:

- zimní
- letní
- celoroční

Dle časových kategorií:

Krátkodobá rekreace (max. 3 dny, dopravní čas max. 25 % rekreačního času).

- každodenní (v pracovní dny po práci, 2-3 hodiny)
- polodenní (víkendová)
- jednodenní (víkendová)
- vícedenní (1-3 dny)

Dlouhodobá rekreace (rekreace o dovolené, více jak 3 dny, není vázaná na dopravní vzdálenosti ani časovou dostupnost).

Dle druhu činnosti:

- procházky a klidový odpočinek
- pohybová rekreace
- rekreační sportování
- myslivost a rybaření
- sběr přírodnin

Dle prostorových kategorií:

- příměstská (každodenní až jednodenní)
- ve volné krajině (krátkodobá a dlouhodobá)
- středisková (rekreační oblasti a zařízení)
- pobytová individuální (chatová a chalupářská)³²

³² SCHNEIDER, Jiří, Jitka FIALOVÁ a Ilja VYSKOT. *Krajinná rekreologie I*. 1. vyd. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2008.

5.3.2 Členění rekreace dle funkce

Z hlediska principů řešení podmínek pro rekreační využívání území se rekreace člení na tři hlavní druhy:

5.3.2.1 Každodenní rekreace

Tento druh rekreace je součástí všedního dne. Omezený rozsah volného času vyžaduje, aby se odbývala v bezprostřední blízkosti bytu, zaměstnání (do 15 minut pěšky), nebo v místě snadno dosažitelném místní hromadnou dopravou (do 30 minut), aby byla dostupná i při obstarávání každodenních povinností.

Náplní každodenní rekreace mohou být tyto činnosti:

- aktivní odpočinek v přírodě, například v příměstských lesích (procházky, koupání, slunění)
- sportovní činnost (individuální sport, párový sport a kolektivní sporty)
- chovatelská a pěstební činnost
- odpočinek v přírodě nebo centrech měst v rámci tzv. neformálního společenského styku, který souvisí mj. s podvědomým estetickým vnímáním daného prostředí, (např. v parku, v obytném prostředí v pěší zóně)
- různé manuální záliby
- relaxační a pohybová činnost často ve sportovních celoročních zařízeních.

Slouží ke každodennímu zotavení po skončení zaměstnání nebo školní výuky. Je úzce spjata s bydlením a obecnými zákonitostmi sociálního prostředí, které zase úzce souvisí s urbanismem.

Podmínkou kvalitní každodenní rekreace je dostatek a dostupnost rekreačních ploch a zařízení a zejména ploch zeleně a sportovišť včetně dětských hřišť, v létě pak koupališť, případně vodních ploch přírodního charakteru (rybníky, přehrady, písečníky). Ve venkovských obcích je důležitá blízká dostupnost v rámci možností rekreačně využitelného krajinného prostředí.³³

³³ MAJSNAROVÁ, Jitka. *Rekreační funkce v území: Rekreační aktivity z pohledu územního plánování*, 2004. *Výskumný úkol*

5.3.2.2 Krátkodobá rekreace

Krátkodobou rekreaci charakterizuje větší rozsah volného času. Je součástí režimu pracovního týdne a naplní dnu pracovního klidu s max. rozpětím čtyř dnů souvislého volna. Přestože řada obyvatel tráví tento čas v místě svého bydliště, plynou z většího fondu volného času vyšší nároky na rekreaci, a to jak na potřebu změny prostředí, tak i na bohatší obsah rekreace. V těžišti zájmu jsou lokality s atraktivním přírodním prostředím, jako jsou např. rozsáhlé, druhově pestré, terénně středně členité, lesní komplexy (významným estetickým faktorem je především délka lesních okrajů, vyhlídek a lučních enkláv), okolí vodních ploch, geomorfologicky členité krajiny lesů, luk, polí a vodních ploch, lokality zajímavé geologicky (skalní města, říční kaňony, místa dalekých výhledů apod.).

Víkendová rekreace v podmínkách ČR je nejčastěji spojena se stavbami pro rodinnou rekreaci (dále též „chaty nebo chalupy“).

Náplní krátkodobé rekreace mohou být tyto činnosti:

- aktivní pohyb ve volné přírodě spojený s turistikou, či cykloturistikou (včetně agroturistiky), in-line stezky, návštěva naučných stezek
- jezdecké sporty (tzv. hippostezky)
- trasy lyžařské a běžecké
- golf, krosové disciplíny, paintball

5.3.2.3 Dlouhodobá rekreace

Dlouhodobá rekreace je náplní volného času obyvatel o dovolené a školních prázdninách dětí a mládeže. V našich klimatických podmínkách se projevuje větším náparem sezónního charakteru (léto, zima) na rekreační zařízení a služby v kvalitním přírodním prostředí. Nároky na pobyt o dovolené se výrazně změnil v souvislosti s uvolněním hranic, kdy se otevřela možnost cestovat.

S postupným zlepšováním ekonomické situace stále významný podíl obyvatelstva využívá v létě i v zimě bohaté nabídky rekreace v zahraničí, se stabilními klimatickými podmínkami a mnohdy s kvalitnějšími a pestřejšími službami pro rekreanty. Zvýšený zájem o zahraniční rekreaci je však jevem celosvětovým.

Cestování, poznávání cizích měst i hodnotných přírodních oblastí v zahraničí je v současné době velmi významný fenomén, projevující se v ekonomických přínosech té země či města. Podmínkou zájmu o danou lokalitu je kvalitní prostředí, poskytující turistům a návštěvníkům města očekávané požitky.³⁴

Náplní dlouhodobé rekreace mohou být tyto činnosti:

- agroturistika (tedy pobyty spojené s poznáváním soukromého zemědělství včetně konzumace domácích potravin)
- sportovní činnosti
- cykloturistika, hippoturistika, jachting, windsurfing, in line bruslení, závěsné létání
- relaxační pobyt v lázních a relaxačních centrech³⁵

Rekreace u vody

Jedním z nejvíce ceněných území pro letní rekreaci v ČR jsou území s možností koupání. Pro rekreaci se využívají velké vodní plochy, jako jsou velké rybníky a jezera, přehradní nádrže, bývalé upravené zatopené lomy a pískovny, vhodná místa na vodních tocích a další speciální přírodní i umělá koupaliště. Nejvybavenější formou jsou celoročně využívaná koupaliště (vodní plochy), zejména termální, volné i kryté, které počítáme vzhledem k náročnému příslušenství do ploch občanské vybavenosti. Za aktivní území pro rekreační využití přírodního koupaliště se považuje rozsah do vzdálenosti 50 m od břehové čáry (hranice pozemku vodní plochy). Toto území tvoří odpočinkové travnaté plochy s výsadbou solitérních stromů, hřiště, sociální zařízení a provozní příslušenství koupaliště.

Vybavení ploch pro koupání

Je závislé na míře jejich využívání. Veřejně přístupné koupaliště musí splňovat hygienické předpisy pro provoz. Nezbytnou součástí každého místa, kde se předpokládá veřejné využití je základní vybavení: travnatá plocha pro odpočinek, hřiště, sociální zařízení s vyřešenou likvidací splaškových vod.³⁶

³⁴ MAJSNAROVÁ, Jitka. *Rekreační funkce v území: Rekreační aktivity z pohledu územního plánování*, 2004. *Výskumný úkol*

³⁵ HODAŇ, Bohuslav a Tomáš DOHNAL. *Rekreologie*. 2., upr. a rozš. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.

³⁶ MAJSNAROVÁ, Jitka. *Rekreační funkce v území: Rekreační aktivity z pohledu územního plánování*, 2004. *Výskumný úkol*

Společenský význam rekreace

Rekreace má pro společnost i samotného jedince nezastupitelnou úlohu. Je možné ji doložit mnohými sociologickými, psychologickými i ekonomickými studiemi. Stala se nezbytnou součástí režimu obyvatelstva a jeho kvality života. Rozvoj rekreace je vázán na hospodářský rozvoj společnosti a růst volného času.

5.4 Historický vývoj veřejného koupání

Z historického hlediska má koupání, plavání a očista společné kořeny. Probíráme-li se staletími, vidíme, že se rozvinula jakási „kultura lázně“, v níž se s očistou a ochlazením snoubí také odpočinek, komunikace, hra, sport a v posledních letech stále více také léčebně terapeutické cíle.

O historii veřejného koupání pod širým nebem a zároveň o vzniku účelových zařízení (přístupy, mola, šatny apod.) najdeme v našich oblastech první zmínky na počátku 19. století. Tehdy vznikají občanské a vojenské říční plovárny. Jako první vznikla pražská Plovárna pod Letnou (1809), vídeňská plovárna (1812) a berlínská plovárna (1817). Poměrně bouřlivý rozvoj nastal po vzniku samostatné Československé republiky. V menších městech vznikaly říční plovárny, ale masový rozvoj veřejného koupání byl úzce svázán až se založením a rozvojem sportovních svazů. V 30. letech minulého století vznikaly u velkých ozdravných zařízení první účelově vybudované nádrže na koupání a také první městská koupaliště. V 60. letech minulého století začala v obcích a v menších městech už masová výstavba nových koupališť. Dnes se nám mohou zdát tyto stavby architektonicky a technicky nedokonalé, ale byly plně poplatné své době i tehdejší znalostem a pojetí. Po celou dobu rozvoje veřejného koupání se lidé ovšem koupávali v přírodních vodách v řekách, v rybnících a v nově vybudovaných přehradách. Ty také vykazovaly v prvních letech provozu velmi dobrou kvalitu vody.

Důsledkem vysokého zatížení životního prostředí zemědělstvím, průmyslem a odpadovým hospodářstvím se zvyšovala trofní úroveň vod a pokud se měly dodržet hygienické požadavky, bylo koupání v neupravených vodách téměř nemožné. Se stoupajícím znečištěním přírodních vod i s rostoucími poznatky o hygieně se voda zpravidla čím dál více upravovala použitím chemikálií.

Dnes považují návštěvníci bazénů a koupališť tuto chemicky upravenou vodu často za problematickou, zvláště v souvislosti s alergickými onemocněními, podrážděním kůže, zarudnutím očí atd.³⁷

³⁷ DOLEŽAL, Vojtěch. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 3.

5.4.1 Rozdělení koupací vody

Lze rozdělit do následujících kategorií:

(Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví - základní definice uvedeného dělení koupacích vod.)

- umělá koupaliště krytá
- umělá koupaliště nekrytá (většinou sezónní)
- koupaliště ve volné přírodě
- koupací oblasti
- ostatní vodní plochy³⁸

Umělá koupaliště krytá, nekrytá

Jsou to stavby nebo zařízení, které jsou přístupné veřejnosti a jsou určeny ke koupání. Zahrnují také s ním související provozní plochy. Většina požadavků na kvalitu vody určené ke koupání pro veřejnost je logicky stanovena, protože se jedná o zdraví lidí.

Koupaliště ve volné přírodě

Je to přírodní nebo umělá vodní plocha, která je označena jako vhodná ke koupání pro veřejnost, a s ní související provozní plochy s vybavením (nejde-li o umělé koupaliště.)

Koupací oblasti

Jsou to povrchové vody využívané ke koupání osob, protože jakost vody v nich je vyhovující. Obyčejně je používá ke koupání větší počet osob. Jsou stanoveny Ministerstvem zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

Ostatní vodní plochy

Tak nazýváme vodní plochy nebo toky, které jsou obecně využívány ke koupání podle hesla: „Co není zakázáno, je povoleno.“³⁹

V legislativě ČR je jednoznačně ošetřeno koupaliště umělé (ať kryté či nikoli) a koupaliště ve volné přírodě, případně koupací oblast, ale naše legislativa dosud nezná pojem „umělý biotop určený ke koupání veřejnosti“, „biobazén“, „koupací jezero“ či obdobný termín.

³⁸ DOLEŽAL, Vojtěch. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 3.

³⁹ Tamtéž, s. 3.

5.4.2 Přírodní koupaliště

Vzhledem k tomu, že bakalářská práce směřuje k tomuto typu veřejného koupání, tak je zde věnováno této problematice větší pozornosti.

Možnosti výstavby přírodního koupaliště

Při projektování plaveckých a koupacích zařízení je nutno zohledňovat jak urbanistické požadavky, tak potřeby konkrétní stavby.

V zásadě jsou dvě možnosti výstavby přírodního koupaliště – biobazénu:

1. Stavba na zelené louce.
2. Rekonstrukce již existující nádrže nebo bazénu.⁴⁰

Veřejný biobazén rozdělujeme při návrhu na:

- Jednokomorový, kdy regenerační část je situována po obvodu nádrže.
- Dvoukomorový, kdy je regenerační část oddělena od vlastní nádrže ke koupání a propojení je provedeno gravitačně nebo přečerpáváním.

V případě dvoukomorového systému je veškerá vegetace umístěna v regenerační části. Dvoukomorový systém je pro veřejné biobazény jednoznačně výhodnější.

Princip fungování přírodního koupacího biotopu

Přírodní koupací biotop neboli koupací jezírko, je ve světě známo více než 25 let. Do České republiky se tato přírodní alternativa koupání a čištění vody určené ke koupání dostala až v posledních letech. Jeden z hlavních průkopníků byla obec Kovalovice, kde se na přelomu let 2005 a 2006 definitivně rozhodlo, že tento typ koupaliště v obci vybudují.

Přírodní koupací biotop je kombinace jezírka a bazénu. Prostor koupacího jezírka je rozdělen na koupací a regenerační část. Na břehu koupací zóny bývají většinou vysázeny vodní rostliny, které jezírku dodávají přírodní ráz a harmonii s okolní přírodou. Také na části břehu je dřevěné molo, které usnadňuje přístup do vody.

⁴⁰ DOLEŽAL, Vojtěch. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 4.

Regenerační část se nachází v blízkosti koupací zóny, ale odlišuje se především tím, že se zde do ní nevstupuje, slouží pouze pro čištění prostřednictvím vysázených rostlin a pro okrasu. Koupací zóna je hluboká více než 2 metry, což je poměrně dost a je to z několika důvodů – větší hloubka umožňuje skákání do jezírka a také větší objem vody zajistí stabilnější ekosystém.

Regenerační zóna má maximální hloubku kolem 0,8 m a v této části bývá osázeno až 30 druhů rostlin podle jejich potřeb a charakteristických vlastností – v hlubší části rostou převážně lekníny a další hlubokovodní rostliny. U břehu bývají vysázeny mokřadní rostliny. Příklady rostlin používaných u koupacích biotopů: Odemka vodní (*Catabrosa aquatica*), Kosatec žlutý (*Iris pseudoacorus*), Ostřice latnatá (*Carex paniculata*), Ostřice ostrá (*Carex acutiformis*), Orobinec sítinovitý (*Typha laxmannii*).⁴¹

5.5 Pravidla a zásady při práci zahradního a krajinářského architekta v příměstské rekreační krajině

Pro udržení funkční, urbanistické a architektonické kvality v příměstské krajině je velmi důležité, aby bylo při práci dodrženo několik jednoduchých zásad:

- urbanistickým řešením respektovat krajinu i stávající zástavbu (např. nová i navazující síť pěších a dopravních cest)
- umožnit vstup přírodních prvků (zeleň, voda) do veřejných prostor a vybavit je programem a městským mobiliářem (lavičky, herní prvky, pískoviště), aby se staly místy setkávání obyvatel
- v lokalitách, vzácných z hlediska přírodního prostředí, dějin nebo historických památek, je nutno respektovat genetický kód a „genia loci“
- architektonickým řešením objektů zajistit maximální variabilitu s jednotícím pojetím materiálů, objemů, tvarů a barevnosti
- dispozičním řešením objektů respektovat individualitu investora, ale současně umožnit max. flexibilitu, která vyhoví postupně se měnícím požadavkům obyvatel.

⁴¹ Tamtéž s. 4.

6 PŘÍKLADY SOUČASNÝCH ADAPTACÍ HRADIŠŤ V EVROPĚ

Každé území v průběhu času si projde svoji obměnou, některé více, některé méně. I každá společnost vykazuje v čase změny např. ve svém chování, zvycích, požadavcích, ve své kultuře, způsobu obživy, i ve způsobu bydlení. A právě úprava vystavení určitého prostředí představuje obraz příslušné doby, je tak reakcí na dané požadavky a potřeby lidí. V dnešní době lidé čím dál více potřebují místa upravovat, modernizovat, stavět nová a přetvářet je do ideálních podob. Každé místo je přirozeně jiné, má své specifikum a u každého musí být zvoleno specifické řešení vycházející z místních podmínek. Přesto lze identifikovat několik realizací, které lze požadovat za velmi zajímavé a určitě přínosné pro tuto práci. Zde je uvedeno několik příkladů obměny a využití Hradišť v České republice a v zahraničí. V dnešní době se setkáváme s využitím Hradišť v podobě tzv. archeoparků, archeoskanzenů, nebo lze prezentovat historii Hradišť veřejnosti prostřednictvím vytvoření naučných stezek.

6.1 Archeoparky, Archeoskanzeny („muzeum v přírodě“)

Muzeum v přírodě, to jsou tzv. archeoskanzeny (případně rozsáhlejší archeoparky). Archeoskanzen je složené slovo z předpony archeo- a termínu skanzen. Ve švédštině slovo „skans“ znamená staré místo obrany, pevnost, a taková stála na kopci. Jedná se o typ muzea v přírodě na způsob švédského muzea lidových staveb, avšak zabývající se dávnější historií společnosti na podkladě archeologických nálezů. Jedná se v podstatě o repliky či jiné historické rekonstrukce nějakého sídelního objektu či sídliště, mající za cíl názorně přiblížit život raného dějinného období znázorněním věrné podoby určité lokality a její stavební architektury. Archeoskanzeny bývají obvykle vybudovány buď přímo na archeologické lokalitě, nebo poblíž.⁴²

Cílem archeologických muzeí v přírodě je ukázat širší veřejnosti minulost v co nejuplněnější formě. Přičemž je na ně kladem mnohem větší nárok než na muzea kamenná. Při jejich budování musí být řešena správná interpretace a následně rekonstrukce objektu a jeho souvislost s dalšími objekty. Archeoskanzen pak musí být vhodně zasazen do krajiny a protože návštěvník jej vnímá jako celek, je bezpodmínečně nutné, aby umístění všech jeho součástí bylo v souladu s našimi znalostmi a specifíkem daného místa.⁴³

⁴² LANGER, Jiří. *Evropská muzea v přírodě. Ilustrovaný průvodce po muzeích lidové architektury*. Praha 2005, s. 5 – 14.

⁴³ DRAGOUN, Bohumír. *Několik poznámek k budování a provozu archeologického muzea v přírodě*. In: *Živá archeologie (Re)konstrukce a experiment v archeologii*, 2006, s. 88

V současnosti se u nás nachází téměř dvě desítky archeologických expozic v přírodě. Jedná se o archeoskanzeny i archeoparky. Tyto expozice lze členit na základě různých kritérií, přičemž za nejužitečnější lze považovat rozdělení PhDr. Války, který archeoskanzeny klasifikoval do tří hlavních skupin.⁴⁴

- A. Experimentální střediska pro rekonstrukci pravěké a středověké kultury.
- B. Komerční podniky zaměřené na turistický ruch, sloužící zejména k prezentaci poznatků.
- C. Zařízení orientovaná na výchovu mládeže a zájmovou činnost dětí.

6.1.1 Příklady skanzenů na území České republiky

6.1.1.1 Chotěbuz

Archeopark Chotěbuz se řadí mezi jednu z nejvýznamnějších pravěkých a středověkých památek Těšínského Slezska a nachází se v obci Chotěbuz-Podobora. Rozsáhlý archeopark se rozprostírá na místě starodávného slovanského hradiště. Archeopark je rekonstrukcí slovanského sídliště a to z období od poloviny 8. století až do 11. století.

Mezi nejzajímavější archeologické nálezy řadí např. výbavu jízdních bojovníků (udidlo, ostruhy), či zbraně svědčící o násilném zániku hradiska, např. sekery, hroty šípů, nože. Z množství nálezů se také dochovalo mnoho běžných předmětů jako např. kosa, nůžky, vědérko apod. Rekonstruované raně středověké hradiště seznamuje návštěvníky s všedním životem v době dávno minulé. V archeoparku stále ještě probíhá archeologický výzkum, tudíž se tu nelze pohybovat samostatně bez průvodce.⁴⁵

6.1.1.2 Mikulčice – Kopčany

Archeologický park v Mikulčicích je významný především tím, že v jehož rámci došlo ke spojení významných archeologických lokalit České a Slovenské republiky. Nachází se na české straně řeky Moravy, kde je vymezen územím mikulčického hradiště, na slovenské straně archeologickým nalezištěm v Kopčanech, kde nejdůležitější část tvoří kaple sv. Margity Antijochiskej. Myšlenka na vytvoření parku vznikla již v 90. letech 20. století, v době konání výzkumů na slovenské straně.

⁴⁴ VÁLKA, Miroslav. *Archeoskanzeny jako forma prezentace kulturního dědictví a její využití v turistickém ruchu*. In: *Etnologické rozpravy*, 2005, s. 148.

⁴⁵ ArcheoparkChotěbuz. *Archeopark Chotěbuz*. [online].[cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.archeopark-chotebuz.cz/>

Slovanské hradiště v Mikulčicích, prohlášené v roce 1962 za Národní kulturní památku, patří mezi nejvýznamnější archeologické lokality na našem území.

Cílem archeoparku je prezentace velkomoravského osídlení po obou stranách řeky Moravy, přičemž důraz je kladen především na prezentaci archeologických nálezů na uvedeném území. Představuje veřejnosti slovanské hradiště v Mikulčicích na české straně a nejvýznamnější relikty historické krajiny – kostel sv. Margity s pohřebištěm na straně slovenské.⁴⁶

6.1.1.3 Netolice

Archeopark Netolice, první jihočeská památka prezentovaná formou přímé rekonstrukce, vzniká od roku 2004 na místě akropole bývalého přemyslovského hradiště na vrchu sv. Ján a je zaměřený na období 10. až 13. století. Na akropoli hradiště probíhá již několik let archeologický výzkum, na jehož základě tento archeopark vzniká. V současné době je zatím dokončena část opevnění se strážní věží, která slouží také jako rozhledna, plánována je stavba dalších objektů a návštěvnického centra. Archeopark je nyní zcela volně přístupný a v létě se v jeho areálu konají Letní školy archeologie, v jejichž rámci probíhá také archeologický výzkum a besedy pro veřejnost.⁴⁷

Další archeoparky je např.: Pohansko u Břeclavi (nachází se na místě velkomoravského hradiska).

6.1.2 Příklady skanzenů v zahraničí

K budování archeologických muzeí v přírodě samozřejmě dochází nejen u nás, ale také v jiných evropských státech. Skanzenové expozice archeologických nálezů tak můžeme vidět např. v Dánsku – Lejre, Německu – Gross Raden, Rakousku – Asparn an der Zaya, Slovensku – Bobrovník-Havránok). Tento typ muzeí je na evropském kontinentě budován již od druhé poloviny 20. století a podobně jako v našich podmínkách, vznikaly a vznikají také evropské archeoskazenky či archeoparky většinou na základě poznatků z archeologických výzkumů, mnohdy přímo na významných archeologických lokalitách a někdy pouze za použití replik původních pracovních nástrojů. Pokud jde o prezentovaná období, jsou evropské archeoskazenky zaměřené jak na pravěk, tak i na středověk. Často dochází také k prolínání obou období, a to zejména v případech, kdy jsou daná muzea zbudována v místech archeologických nalezišť.

⁴⁶Archeologie na dosah. *Archeoskazenky*. [online]. [cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.archeologienadosah.cz/odkazy/archeoskazenky>

⁴⁷ Tamtéž, Netolice.

Příkladem takového muzea může být například Bobrovník-Havránok na Slovensku. Archeoskanzen, který byl zbudován v letech 1990-1992, v místě významné archeologické lokality nad hrází přehrady Liptovská Mara, na úpatí vrchu Úložisko (742 m n. m.).

Vznikl pod vedením dr. Karola Piety, který vedl dlouholetý výzkum a bylo prozkoumáno hradiště s druidskou svatyní púchovské kultury (připisované kmeni Kotinů) doby laténské z 1. století př. n. l.; kromě opevnění, běžné zástavby a výrobních zařízení (např. hrnčířské pece) byla odkryta obětní šachta s oltářem a milodarovými oběťmi a kamenné cesty se sloupořadím.

V 12. až 15. století byla zde slovanská osada, stál tam středověký zeměpanský dřevěný hrádek s obytnou věží, opevněný palisádami s příkopem.

Rekonstruované stavby (původní opevnění s kamennými hradbami, dřevěnými palisádami a vstupní branou a srubový dvorec), obětiště i nalezené předměty (nářadí, nástroje, šperky, mince aj.) jsou součástí archeologického skanzenu – muzea v přírodě. Celý komplex je od roku 1967 národní kulturní památkou.⁴⁸

⁴⁸ PIETA, Karol. *10 rokov archeologického múzea v prírode v Liptovskej Mare*. REA, 2002, s. 128-130.

6.2 Naučné stezky

Naučné stezky jsou zpravidla vyznačované výchovně vzdělávací trasy vedené přírodně nebo kulturně pozoruhodnými prostory, na nichž jsou vybrány některé významné jevy a objekty a ty jsou zvláště vysvětleny. Výklad na stanovených místech se podává zpravidla na informačních panelech nebo v průvodcovském textu, případně kombinací obou způsobů. Pokud se vyskytnou jen ojedinělé významné jevy a objekty, které neumožňují účelné vytvoření naučné stezky, zřizují se u nich bodové informační panely.⁴⁹

6.2.1 Rožnov pod Radhoštěm – naučná stezka Hradisko

V beskydské přírodě, hned za posledními domy města Rožnov pod Radhoštěm, se nachází naučná stezka Hradisko v okolí zříceniny hradu Rožnov (Hradisko), která je v provozu od roku 2001. Trasa naučné stezky je dlouhá 3 km a je značena všeobecně známými symboly pro naučné stezky. Naučná stezka má devět zastavení, na které se návštěvníci mohou seznámit s přírodními, kulturními a historickými zajímavostmi o přírodě a kopci Hradisko. První zmínka o něm je z roku 1310 v listině biskupa Bruna ze Schauenburka. Naučná stezka Hradisko je návštěvníkům přístupná celoročně. Mezi zajímavosti patří lipová alej vedoucí z Rožnova na Hradisko či staré stromy, mohutný jasan a skupina stoletých lip u usedlosti pod hradem. Stezka vás seznámí i s ukázkou různých krajinných typů, přirozenými i kulturními lesy, drobnými mokřady, loukami i samotnou řekou Bečvou.

Mezi další příklady podobné interpretace v podobě naučné stezky patří: Hradisko Pasohlávky, Obnova hradiska Molpír v Smoleniciach, přírodní amfiteátr – obec Janovice, obnova Hradiska u Bučovic.

6.3 Shrnutí současných adaptací Hradišť v Evropě

Proč se Hradiska obnovují? Proč vznikají archeoskanzeny? Proč vznikají naučné stezky? A obnovují se vůbec, nejsou zaniklé? Takové otázky si mnozí z nás pokládáme. Odpověď je zcela jasná.

V dnešní době jsou lidé stále náročnější, co se týká trávení volného času. Jsou zvědavější, dychtivější po poznání něčeho nového a neobvyklého. Pouhé „koukání“ už na uspokojení jejich touhy po poznání nestačí. Vyhledávají aktivity a místa, jejichž náplní není jen je zaujmout svým povrchním vzhledem, ale které je zaujmou natolik, že v nich zanechají silnou emoci, zážitek či prožitek na celý život.

Proto se s archeoparky, archeoskanzeny, naučnými stezkami setkáváme čím dál častěji. Turistika v podobě zážitku představuje zcela nový trend pro cestovní ruch. V České republice si tento trend teprve zapouští své kořeny a nabývá na oblíbenosti mezi lidmi. Nicméně v zahraničí tento typ turistiky má už dlouhou historii. Cílem je vytváření architektonických nebo funkčních tematických celků a ožívání archeoskazenu předváděním původního způsobu života, zvyků a tradičních řemesel v místě památky typu zříceniny, hradu, hradiska aj. Současně se snaží o rekonstrukci památky a navození takové atmosféry, která panovala v dobách své slávy.

Avšak ne vždy na místě kulturní památky jde vytvořit archeoskanzen. Podmínky dané lokality nám to neumožňují nebo vytvoření archeoskazenu není tvůrcův záměr. Mnohdy vhodnější způsob, jak veřejnost informovat o místní historii a kultuře je vytvoření naučné stezky. Neboť naučná stezka není jenom „katalog přírody“, ale má nám ukázat vzájemné vztahy v přírodě, momenty historického vývoje přírody a krajiny. Jedním ze základních poslání naučných stezek je ukázat, jak člověk do přírody zasahoval a zasahuje a na příkladech v terénu dokázat, které zásady jsou na škodu a které k prospěchu pro životní prostředí.

V návštěvníkovi musí vzbudit zájem o přírodu, nebo již existující zájem posílit a ukazovat přírodu jako základní složku životního prostředí lidí. Pokud si návštěvník odnáší aktivní zájem i do trvalého bydliště, lze hovořit o stezce jako o mistrovsky zvládnutém projektu. V řešeném objektu takový způsob podání historie a kultury by byl nejvhodnějším, neboť našim záměrem není z lokality Hradiska vytvořit archeoskanzen.

Ráda bych zmínila, že hradiska jsou obnovována, v podobě archeoskazenů, archeoparků, naučných stezek. Když dojde k takovému činu, můžeme být rádi. Ale nespočet hradišť se takové pocty ani nedočká. Převážná většina hradišť je umístěna v zalesněném a hornatém terénu, a právě proto některá z nich, převážně ta, která leží na vrcholech kopců, již bohužel neexistují – byla zničena díky neuváživé lidské činnosti. Ve své většině tyto lokality zmizely, aniž by bylo umožněno provést jejich důkladný průzkum a nelze ani dnes provést žádnou záchrannou akci. Často byla pravěká hradiště situována do strategicky výhodných poloh, na nichž později vyrostla středověká sídla, která většinou silně pozměnila jejich původní vzhled. Závěrem už jen to, že nejlépe jsou na tom ty lokality, které se nacházejí v oblasti národních přírodních parků Pálava a Podyjí, na nichž neustále probíhají výzkumné práce a které požívají statutu národní kulturní památky a archeologické památkové rezervace.

⁴⁹SCHNEIDER, Jiří, Jitka FIALOVÁ a Ilja VYSKOT. *Krajinná rekreologie I*. 1. vyd. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2008.

7 PŘÍKLADY SOUČASNÝCH REALIZACÍ BIOTOPŮ V EVROPĚ

7.1 Rakousko

7.1.1 Gallspach

Lokalizace: Naturerlebnisbad Gallspach, horní Rakousko.

Rok realizace: 2005/2006.

Celková vodní plocha: 4 430 m², celkový objem: 8 700 m³, regenerační plocha: 2 170 m².

Městečko Gallspach leží asi 60 km od Lince. Místní zde řešili problém, jak rekonstruovat původní betonové koupaliště a sportoviště, aby se dalo využívat nejenom ke koupání, ale také na tenis, fotbal a plážový volejbal. Přitom chtěli návštěvníkům nabídnout něco nového – exkluzivního. V anketě občanů jednoznačně zvítězil zájem o přírodní koupaliště. Komplexní projekt připravila renomovaná vídeňská projekční kancelář. Původní bazén byl rozšířen o zónu s rostlinami. Vystavěli i zcela nový bazén pro neplavce. Vodní dílo je velmi citlivě zasazeno do terénu a je doplněno řadou doprovodných herních prvků, jako jsou potůčky, stavidla, fontány, skluzavky či vodní prolézačky. Návštěvníci mohou po příjemném koupání odpočívat na dokonale udržovaném trávníku nebo v restauraci přímo v areálu koupaliště. Příjemné prostředí umocňují precizně provedené sadovnické úpravy.^{50,51,52}

Obrázek 1 Přírodní koupaliště Gallspach v přední části filtrační zóny (foto: C. Schmitt, 2010)

Obrázek 2 Přírodní koupaliště Gallspach – zadní část s herními prvky (foto: C. Schmitt, 2010)

⁵⁰Wasserwerkstatt. *Naturerlebnisbad Gallspach*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref03.php>

⁵¹ Převzato z WWW: http://www.bergfex.cz/sommer/sarleinsbach/seen/naturbad_gallspach/ (citováno 12. 01. 2016).

⁵² Převzato z WWW: http://www.bergfex.cz/sommer/sarleinsbach/seen/naturbad_gallspach/ (citováno 12. 01. 2016).

7.1.2 Sarleinsbach

Lokalizace: Naturbad Sarleinsbach

Rok realizace: 1999

Celková vodní plocha: 2 500 m², koupací plocha: 1 100 m², celkový objem: 2 450 m³, regenerační plocha: 1 350 m², celková výměra s rekreačními plochami: 8 000 m²⁵³.

Přírodní koupaliště je součástí parku, který je určen k aktivnímu prožití volného času – k plavání, sportům a hrám. Součástí areálu jsou 4 tenisové kurty, skatepark, kurt pro plážový volejbal a centrální budova se sociálním zařízením, šatnami a s občerstvením. V Sarleinsbachu se rozhodli pro vybudování přírodního koupaliště, a to z důvodu že již od roku 1961 měli k dispozici jen koupaliště, které bylo v dezolátním stavu. Asanace koupaliště by nevedla k žádnému výsledku, tak se rozhodli pro vybudování nového koupaliště. Cílem bylo vybudovat rekreační zařízení, které bude sloužit pro tři obce: Sarleinsbach, Atzesberg a Hörbich s celkovým počtem 3 500 obyvatel. Celkový areál je vytvořen tak, aby lákal návštěvníky k putování a objevování přírody a to hlavně před koupací sezónou i dlouho po ní. V zimě se na nádrži bruslí a provozují zde curling. Dalšími realizacemi v Rakousku jsou: **TRAGWEIN, EBERSCHWANG, HERZOGSDORF, NÖCHLING, SANKT GEORGEN AM WALDE**.^{54, 55, 56}

Obrázek 3 Pohled na koupaliště v Sarleinsbach (foto: R. Wagner, 2000)

Obrázek 4 V zimním období se na nádrži v Tragweinu bruslí a provozují zde curling (foto: R. Wagner, 2006)

⁵³Wasserwerkstatt. Sarleinsbach. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref03.php>

⁵⁴ ŠIMEČKOVÁ, Jana. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 22.

⁵⁵ Převzato z WWW: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref08.php> (citováno 12. 01. 2016).

⁵⁶ Převzato z WWW: <http://www.tiscover.com/at/reiseziele/tragwein/> (citováno 12. 01. 2016).

7.2 Německo

7.2.1 Sulz

Lokalizace: Naturbad Sulz - Lahr

Rok realizace: 2003

Celková vodní plocha: 2 500 m², koupací plocha: 1 200 m², celkový objem: 2 200 m³, regenerační plocha: 650 m².

V roce 1936 byl v obci Lahr původně postaven bazén. Bazén se nacházel v blízkosti lesa a byl mezi mladými i staršími lidmi velmi oblíbený a to nejen díky své krásné poloze, ale také to byly první veřejné lázně v sousedství. V roce 1971 byly provedeny rozsáhlé rekonstrukce a celý prostor prošel modernizací. V roce 1991 došlo k potrubní poruše a lázně se musely uzavřít. V obci po 20 letech založili plavecký klub, který přišel s myšlenkou postavit přírodní koupaliště. Stará betonová deska bazénu byla zlikvidována a byl vytvořen nový podklad pro nové koupaliště. Biotop je rozdělen na regenerační plochu na čištění vody a plaveckou plochu pro plavce, neplavce a i pro ty nejmenší (brouzdaliště). V areálu se nachází sociální zařízení a prostor pro občerstvení. V tomto případě zapojení občanské společnosti stálo za to.^{57, 58, 59}

Obrázek 5 Celkový pohled na koupaliště v Sulz (foto: R. Wagner, 2011)

Obrázek 6 Dřevěné molo hojně využívané návštěvníky v Sulz (foto: R. Wagner, 2011)

⁵⁷Wasserwerkstatt. *Naturerlebnisbad Sulz*. [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/sulz.php>

⁵⁸ Převzato z WWW: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/sulz.php/> (citováno 12. 01. 2016).

⁵⁹ Převzato z WWW: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/sulz.php/> (citováno 12. 01. 2016).

7.2.2 Lenggries

Lokalizace: Naturbad Lenggries

Rok realizace: 2001

Celková vodní plocha: 3 190 m², koupací plocha: 1 650 m², regenerační plocha: 1 540 m².

Město Lenggries se potýkalo s problémem zastaralého koupaliště, u kterého nebyly splněny hygienické požadavky. Město se muselo rozhodnout, zda koupaliště zrenovuje nebo uzavře. Vzhledem k tomu, že by renovace stála obrovské náklady a koupací sezóna trvá krátkou dobu, tak hledalo levnější alternativy. Město navštívilo několik již zrealizovaných přírodních koupališť a rozhodlo se pro tuto alternativu. V areálu je dostatečná travnatá plocha k odpočinku, sociální zařízení a prvky k sportovnímu vyžití (herní prvky, skokanský můstek).^{60, 61, 62}

Obrázek 8 Pohled na skokanský můstek s pohledem do krajiny (foto: R. Wagner, 2011)

Obrázek 7 Plocha pro opalování na svahu pod korunami stromů v Lenggries (foto: R. Wagner, 2011)

⁶⁰Wasserwerkstatt. *Naturerlebnisbad Lenggries*. [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref10.php>

⁶¹ Převzato z WWW: [http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref10.php /](http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref10.php/) (citováno 12. 01. 2016).

⁶² Převzato z WWW: [http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref10.php /](http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref10.php/) (citováno 12. 01. 2016).

7.3 Švýcarsko

7.3.1 Riehen

Lokalizace: Naturbad Riehen, Švýcarsko

Rok realizace: 3/2013–5/2014

Celková vodní plocha: 2 299 m², celkový objem vody: 2 260 m³, využitelný prostor: 1 088 m², regenerační plocha: 1 211 m².

Ve švýcarském městě Riehen, nedaleko města Basilej, dvojice architektů Jacques Herzog & Pierre de Meuron se po 35 letech dočkali a společně se zastupiteli města otevřeli nové koupaliště.

Hlavní snahou bylo vytvořit 'přírodní bazén', který by působil jako obyčejné koupaliště u rybníka. Pravidelný obrys 25 metrového bazénu je skrytý v rozpitých okrajích plynulé přecházejících do okolních luk. Převlékací kabiny a další zázemí je ukryto za dřevěnými stěnami, které vypadají jako obyčejný modřínový plot zároveň oddělující rekreační plochu od přilehlé rušné komunikace.

Naturbad Riehen se stalo centrem koupání, potápění i společenského života. Po architektonické stránce je zajímavý především tím že je ekologický a veškeré zvolené prvky zapadají do okolní přírody. K čištění vody se využívá dvou filtrů, které veškeré částice, bakterie a sloučeniny odbourá.^{63,64,65}

Obrázek 10 Jeden z nejnovějších otevřených přírodních koupališť, pohled na celkový objekt, převažují přírodní materiály (foto: M. Rodehacke, 2014)

Obrázek 9 Nově otevřený koupací biotop, který pracuje na principu bez chemických látek (foto: M. Rodehacke, 2014)

7.4 Česká republika

7.4.1 Kovalovice

Lokalizace: Kovalovice (Jihomoravský kraj)

Rok realizace: 2006/2007

Celková vodní plocha: 1 700 m², koupací plocha: 1 000 m².

Přírodní veřejné koupaliště Kovalovice je první koupaliště tohoto druhu, které bylo otevřeno pro širokou veřejnost v ČR. Veřejný koupací biotop je součástí sportovně relaxačního areálu umístěného v údolí Kovalovického potoka zvané „Potočiny“.

Koupaliště je tvořeno hlavní koupací částí, která je spojena potokem se čtyřmi čistícími lagunami. Biotop nepravidelného elipsovitého tvaru o rozměrech 55 × 36 m tvoří mělčí část pro neplavce o hloubce 0–1 m vyloženou oblázky přecházející v plaveckou část s hloubkou 0,3–0,9 m s vlastní čistící lagunou.

V areálu veřejného koupacího biotopu se nachází kryté posezení, sociální zařízení, hřiště na plážový volejbal, atrakce pro děti, dvě dřevěná mola, dětské brouzdaliště s vodním hříbem.^{66,67,68}

Obrázek 12 Koupací plocha s molem, Kovalovice (foto: Kovalovice, 2015)

Obrázek 11 Pohled na koupací plochu a okolní krajinu (foto: Kovalovice, 2014)

⁶³ Naturbad Riehen. *Naturbad Riehen* [online]. [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.naturbadriehen.ch/Naturbad-Riehen>

⁶⁴ Převzato z WWW: <http://www.20min.ch/schweiz/basel/story/12984788/> (citováno 12. 01. 2016).

⁶⁵ Převzato z WWW: <https://kubusmedia.com/riehen-naturbad/> (citováno 12. 01. 2016).

⁶⁶ OBEC KOVALOVICE. *Kovalovice-biotop* [online]. [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.kovalovice.cz/index.php?nid=1304&lid=cs&oid=605880>

⁶⁷ Převzato z WWW: <http://www.kovalovice.cz/index.php?nid=1304&lid=cs&oid=605880> / (citováno 12. 01. 2016).

⁶⁸ Převzato z WWW: <http://www.kovalovice.cz/index.php?nid=1304&lid=cs&oid=605880> / (citováno 12. 01. 2016).

7.4.2 Brno – Jih

Lokalizace: Brno – jih, mezi ulicemi Kšírova, Hněvkovského a Sokolova (Jihomoravský kraj)

Rok realizace: 2015

Celková vodní plocha: 4 500 m², koupací plocha: 2 750 m², celkový objem: 4 650 m³, regenerační plocha: 1 450 m².

Areál přírodního koupacího biotopu se nachází v blízkosti řeky Svratky, na jejím pravém břehu, ve vzdálenosti cca 65 m. Biotop má tvar nepravidelného oválu, který je rozdělen na plaveckou a neplaveckou část. Kolem biotopu jsou umístěna dvě velká dřevěná mola, která slouží k opalování. S biotopem je propojeno brouzdaliště pro nejmenší a je vybaveno hracími prvky – klouzačka, houpačka, hříbek. K odpočinku, relaxaci nebo opalování slouží dostatečný prostor travnatých ploch. Pro sportovní vyžití mohou návštěvníci využít beachvolejbalové hřiště. V zázemí areálu je i provozní budova, budova WC a stánek s občerstvením. V zimě za mrazů může být biotop využíván i zájemcům bruslení.⁶⁹ Podle mého názoru je v areálu nedostatek vegetace, která by v horkém letním období návštěvníkům poskytla stín. Jinak biotop velmi dobře zapadá do okolí, neboť v blízkosti se v posledních letech budují stále nová sportoviště a místa pro aktivní rekreaci. Vznikly zde např. baseballové hřiště, skatepark, víceúčelová hřiště pro kolektivní sporty, tenisové kurty a místem prochází páteřní cyklostezka vedoucí od Brněnské přehrady až k nákupnímu centru Olympia a dále na jih.^{70,71}

Obrázek 14 Pohled na koupací plochu s výhledem na AZ Tower (foto: J. Kolářová, 2015)

Obrázek 13 Plocha na opalování s brouzdalištěm a herními prvky (foto: J. Kolářová, 2015)

⁶⁹ Koupaliště Biotop -Brno. *Biotop-Brno* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.brno-jih.cz/koupaliste-biotop/>

⁷⁰ Převzato z WWW: http://janakolarova.rajce.idnes.cz/6.6.2015_Prirodni_koupaliste_Biotop_Brno-jih/(citováno 12. 01. 2016).

⁷¹ Tamtéž.

Další realizace v České republice jsou: **BANTICE, HONĚTICE NA ZLÍNSKU, PRAHA – RADOTÍN, LITOVEL NA OLOMOUCKU, DOBŘANY U PLZNĚ aj.**

7.4.3 Firmy zabývající se realizacemi přírodních koupacích biotopů

Za zakladatele jsou považováni Rakušan Peter Petrich a Němec pan Guido Manzke.

Peter Petrich vlastní společnost Swimming-Teich.⁷² a pan Guido Manzke vlastní společnost Manzke-Schwimmteiche.⁷³

V České republice se přírodními koupacími biotopy zabývá několik firem. Patří mezi ně např. Vodní zahrada Komořany, Biotop – Daniel Malík, ACER Herálecký a online nákupní obchod Zahradní jezírko.

⁷² BIOTOP SCHWIMMTEICHE. *Biotop Schwimmteiche* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.swimming-teich.com/kontakt.html>.

⁷³ MANZKE LANDSCHAFTSPLANUNG. *Manzke-Schwimmteiche*. [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.manzke-schwimmteiche.de/aktuelles/ueber-uns/>

7.5 Shrnutí současných realizací biotopů v Evropě

Každá doba má určitý převládající způsob pohledu na svět. Naše současnost je dobou, kdy je kladen důraz na šetrnost k životnímu prostředí, propagují se materiály a technologie v tomto směru. Trend důrazu na ekologickou udržitelnost dorazil i do České republiky. V nabídce téměř od každého z prodejců najdeme nějakou „zelenou“ položku, která je patřičně zdůrazněna a propagována. Výrobci různých technologií nezůstávají pozadu a snaží se škodlivé dopady na životní prostředí vyloučit nebo alespoň minimalizovat. Nicméně dnes když se řekne, že je něco ekologické, tak to neznamena automaticky něco podřadného a v nějakém směru kompromisního, ale daleko více označuje koncept upřednostnění kvality před pouhou spotřebou.

Trend přírodního koupání je v České republice znám cca 10 let. Ve světě tuto výzvu přijali za vlastní již před 25 lety. Koupaliště – biotopy jsou v trendu naší doby. Jsou alternativní, inovativní a ekologická, nezatěžují přírodu. Při jejich provozování se nepoužívá chemie, ani se po ukončení koupací sezóny nevypouštějí. Jsou pro uživatele velmi atraktivní. Koupání v biologicky čištěné vodě je daleko příjemnější než v chemicky ošetřovaných bazénech. Přírodní prostředí s vodními rostlinami a živočichy přispívají k relaxaci, zotavení návštěvníků, kteří trpí ekzémy a kožním onemocněním. Také z hygienického hlediska je přírodně biologický koncept předností. Choroboplodné zárodky se pomocí přírodní bakteriologické flóry potlačují. Ochranný mechanismus působí permanentně. Oproti tomu je nebezpečí nákazy v chemicky ošetřovaných bazénech při nedostatečném dávkování chemie okamžité. Velkou předností přírodních koupališť je celoroční využití, slouží jako centra volného času. Biotopy se čím dál častěji těší oblibě především pro své ekologické a estetické přednosti.

Pokud se přírodní koupaliště dobře naplánují, tak se harmonicky spojí s okolím a vznikne tak něco přirozeného, oproti běžným koupalištím s chemicky upravovanou vodou. Když se v určitém prostředí vytvoří koupací biotop, tak lze částečně splatit dluh přírodě, z jejichž zásob neustále čerpáme. Avšak aby měla taková realizace smysl, je třeba si nejdříve ujasnit vztah k přírodě jako takové i ke způsobu života. V daném řešeném území by takový čin znamenal průlom k poznání přírodních hodnot, které místním lidem chybí. Vzniklo by pro ně místo, které by jim tyto základní hodnoty připomnělo. Ukázalo by jim to cestu, že i atraktivní místo může být ekologické a konečně by jejich nezájem o životní prostředí přestal být pasivní.

NÁVRHOVÁ ČÁST

8 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

8.1 Lokalizace území

Řešené území se nachází v Jihomoravském kraji, cca 7 km severovýchodně od města Vyškov a západním směrem od dálnice D1, v k. ú. obce Radslavice a v k. ú. obce Zelená Hora. Od města Brna je vzdálené asi 40 km.

Území sousedí i s obcí Pustiměř a na západ s katastry obcí Vyškov a Vyškov-Dědice, na severu s katastry obcí Březina-Kotáry, na severovýchodě s katastrem obce Drysice. Katastrální území Kotáry je součástí vojenského výcvikového prostoru Dědice, což je část území určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil.

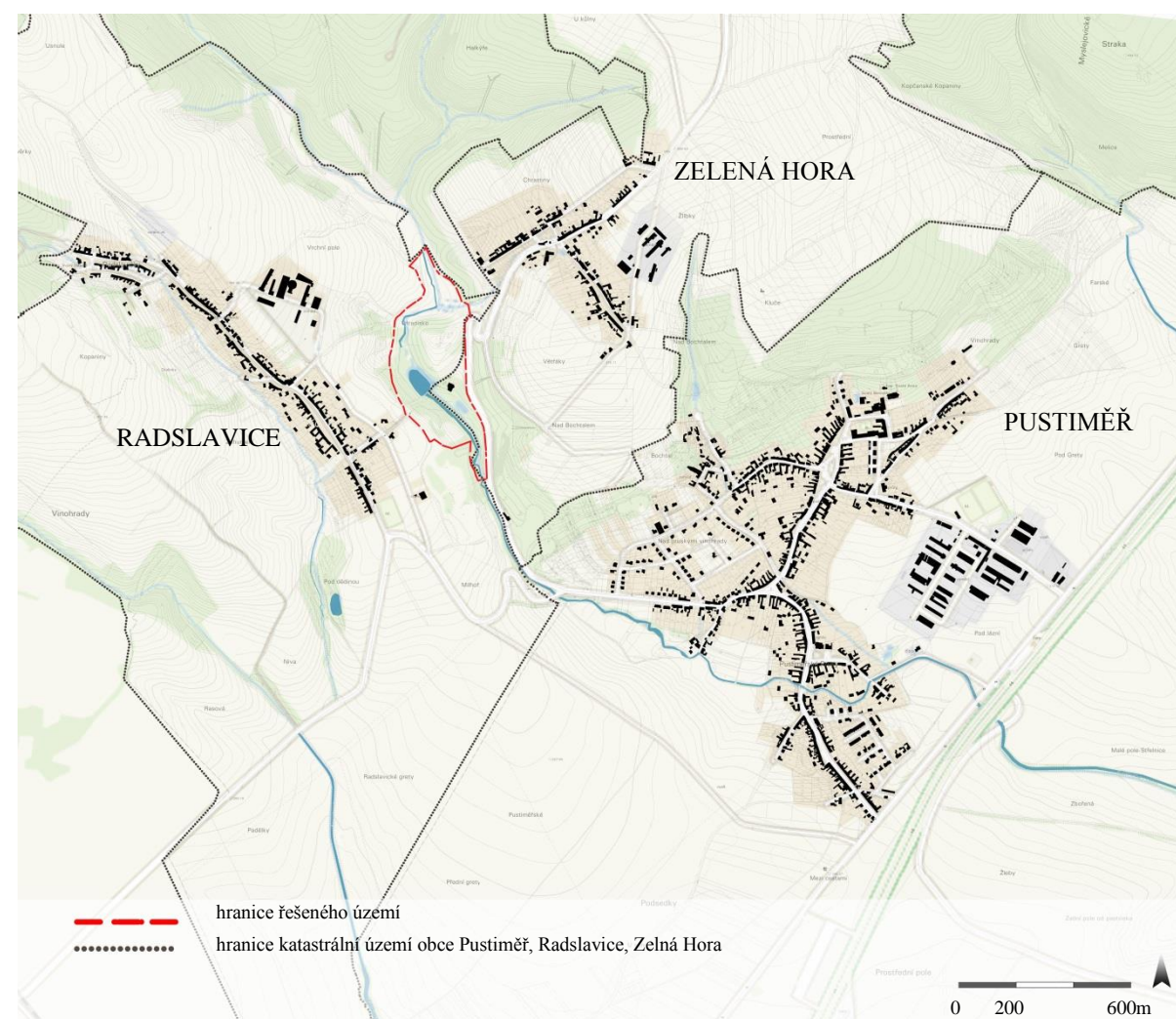
Řešené lokalita se nachází ve středu mezi třemi obcemi (Pustiměř, Radslavice a Zelená Hora). Jedná se o nejstarší obce na Vyškovsku. Celková rozloha všech tří obcí je 1 979 ha. Celková rozloha řešeného území je 13 ha. V současné době obce mají 2 391 obyvatel. Obce jsou sídlem venkovského typu. Rozkládají se pod jihovýchodními vrcholky Dražanské vrchoviny a podél toku Pustiměřského potoka. V řešeném území Hradiska se nachází jmenované povodí Pustiměřského potoka (hydrologické číslo povodí 4–12–02–027) a vodní nádrž Hradisko.

Obrázek 16 Lokalizace území v rámci České republiky (zpracovala: autorka, 2016)

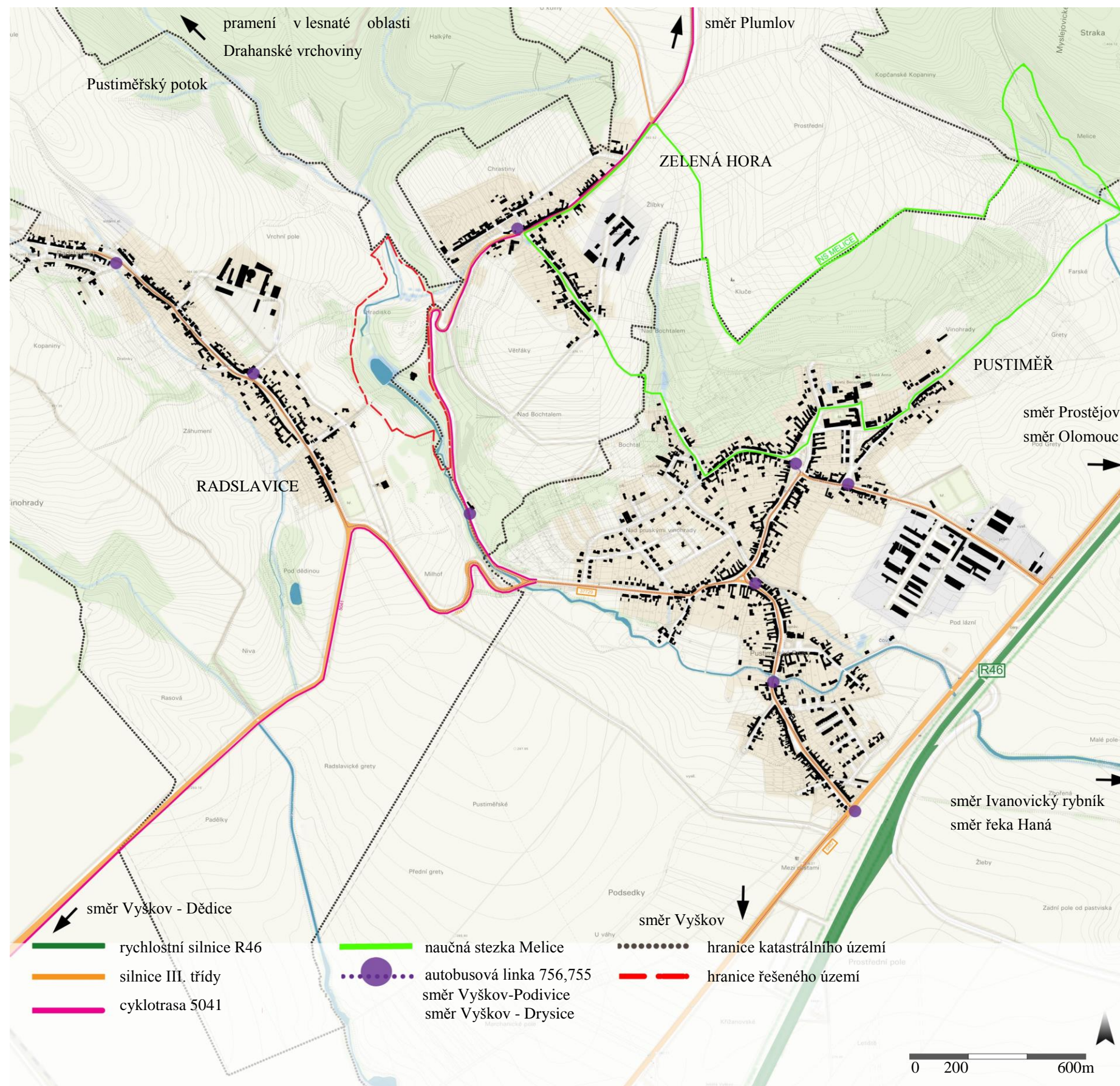

Obrázek 15 Bližší lokalizace vymezeného území (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 17 Vymezení hranic širšího řešeného území (zpracovala: autorka, 2016)

8.2 Širší vztahy

Obrázek 18 Širší vztahy a napojení řešeného území na okolní sídla (zpracovala: autorka, 2016)

8.3 Významné objekty a plochy

PUSTIMĚŘ

Na kopci nad obcí byla na konci 11. století postavena kamenná rotunda svatého Panteleona. Do dnešních dnů se z ní dochovala pouze část obvodového zdiva, jelikož v roce 1821 byla pobořena. Gotický hrad Melice je připomínán v roce 1339, v období husitských válek byl hrad poničený a v roce 1439 se uvádí jako pustý a zbořený. V roce 1340 byl v Pustiměři postaven ženský klášter svatého Benedikta. Klášter a jeho majetek byl za husitských válek značně poničen a pobořen. Vliv kláštera na okolní obce postupně ustával a v roce 1588 byl zrušen. V blízkosti pozůstatků rotundy byl v roce 1900 postaven kostel svatého Benedikta. V sousedství kostela stojí kaple Svaté Anny, jejíž jádro je ze 14. století. Zajímavou památkou v Pustiměři je Getsemanská zahrada založená v 15. století. V obci stojí smírčí kámen z roku 1553. V Pustiměři je několik dalších památek a to zvonice se sochou svatého Floriana, socha svatého Jana Nepomuckého pocházející z 18. století, sousoší Kalvárie, dvojice Boží muka a několik barokních křížů roztroušených na území obce.⁷⁴

Mezi významné turistické zastávky se řadí i naučná stezka Melice, která byla vytvořena v roce 2013. Pojmenování vzniklo podle již zmíněného zaniklého hradu Melice. Celková délka je cca 6,5 km a nachází se na ní 5 zastavení. Trasa začíná před kostelem svatého Benedikta v Pustiměři a vede turisty poli podél lesa rovnoběžně se silnicí na Drysice, kde zhruba uprostřed vzdálenosti mezi oběma obcemi (2. zastavení) se stáčí do kopce ke zřícenině hradu Melice (3. zastavení). Pak na vrcholu stoupání v polích na nejvyšším místě katastru Pustiměř zvaném „Réhňa“ se nachází 4 zastavení poukazující na okolní přírodu. Dále pak trasa pokračuje do obce Zelená Hora k místu, kde stávaly v minulosti dva větrné mlýny (5. zastavení). Poté trasa vede zpět z kopce do Pustiměře, kde i končí.⁷⁵

RADSLAVICE

V době bronzové se již vytvářela sídliště i na místě Radslavic, o čemž svědčí nálezy zvláště z konce tohoto období, 7. století před naším letopočtem. Podle nedávných výzkumů je známo, že na blízkém Hradisku sídlili Slované nejpozději od 8. století našeho letopočtu. Typem slovanských osad nejdříve bývala takzvaná „okrouhlice“, později vznikla „ulicovka“. Typem vsi silniční jsou právě Radslavice táhnoucí se úpatním svahem Dražanské vrchoviny.

⁷⁴ PROCHÁZKOVÁ, Eva. *Pustiměř od úsvitu dějin po současnost*. Pustiměř: Obecní úřad Pustiměř, 1995.

⁷⁵ DO HAJE. *Naučná stezka Melice* [online]. [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.dohaje.cz/stezky/296>

Za nejstarší písemné prameny o Radslavicích můžeme považovat zápisy ze 14. století, kdy náležely k dědickému panství, poprvé připomínaném v roce 1131.

Ústřední pamětihodností obce je kulturní památka Hradisko Zelená Hora. Výšinné opevněné sídliště a archeologické naleziště, s četnými nálezy z paleolitu, neolitu, eneolitu, doby bronzové i únětické kultury. Byly zaznamenány nálezy zbytků keramiky, železné ostruhy a háčky ze slovanského osídlení. V první polovině 13. století získalo hradisko olomoucké biskupství a postavilo na něm kamenný hrad, který se připomíná roku 1277. Pro svoji velikost a nákladnost na údržbu byl hrad v 1. polovině 14. století opuštěn a sídlo správy zdejších statků bylo přesunuto na nově postavený hrad Melice. Mezi další památky patří Malá zvonice a Boží muka.⁷⁶

ZELENÁ HORA

Úředně byla obec založena 1763 a gruntovní kniha vedená od roku 1766 uvádí v této době jednadvacet domů. První domky se zde však začaly objevovat již kolem roku 1720. V historických pramenech se nachází zmínka o existenci větrného mlýna vedle mlynářova obydlí v blízkosti obce. Ještě v meziválečném období stály v návětrné poloze svahů Dražanské vrchoviny v trati Nad Bochtálem dva větrné mlýny, které však byly po vysídlení obce v roce 1941 postupně rozebrány. Dnes je to místo krásného rozhledu na krajinu Hané.⁷⁷ V Zelené Hoře je několik dalších památek, a to zvonička čtvercového půdorysu z roku 1818, socha svatého Jana Nepomuckého z roku 1877, památník vysídlení obce z roku 1946 a socha svatého Václava, jejímž autorem je pan Pluhař z Vyškova. Památník vysídlení 1945 a litinový kříž.⁷⁸

8.3.1 Občanská vybavenost území

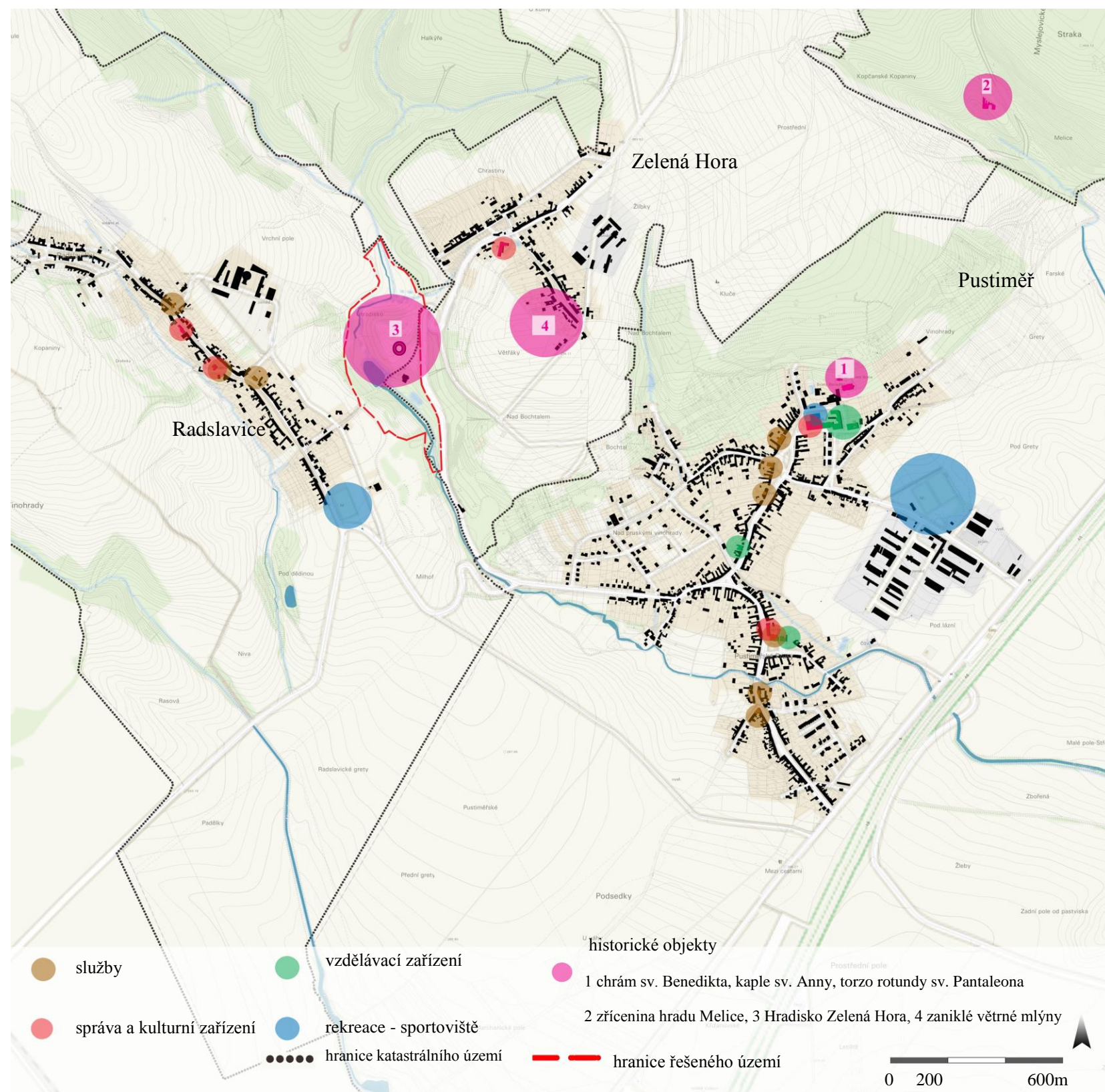
Občanské vybavení všech tří obcí obsahuje téměř všechna základní zařízení. Obec Pustiměř a Radslavice mají mateřskou školu. V Pustiměři je základní škola s tělocvičnou, zdravotní středisko, obce mají fotbalové hřiště. Každá obec má pohostinství, Pustiměř je i restaurační zařízení. V Pustiměři a v Radslavicích se nachází i maloobchodní sítě (prodejny potravin, průmyslové zboží), nevýrobní (pošta) a výrobně opravářské služby (např. autoservis, truhlářství, výroba nábytku, pekařství). Všechny tři obce mají opravené kulturní středisko, kde se konají každoročně společenské akce.

⁷⁶ NEKUDA, Vladimír. *Vlastivěda moravská Vyškovsko*. Brno: Muzejní spolek Brno, 1965. 495 s.

⁷⁷ BURIAN, Václav. *Větrné mlýny na Moravě a ve Slezsku*. Olomouc: Vlastivědný Ústav, 1965. 79 s.

⁷⁸ DOLÁK, Svatopluk. *Stručné dějiny obce Zelená Hora*. Zelená Hora: obec Zelená Hora, 1998. 31 s.

8.4 Analýza významných objektů a ploch

Obrázek 19 Vyznačení významných objektů a ploch v rámci řešeného území a jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 21 Chrám sv. Benedikta, Pustiměř (foto: P. Kučera, 2015)

Obrázek 20 Kaple sv. Anny, Pustiměř (foto: L.Schrotterova, 2015)

Obrázek 23 Torzo rotundy sv. Pantaleona (foto: L. Schrotterova, 2015)

Obrázek 22 Zřícenina hradu Melice a původní model hradu (foto: J. Zháněl, 2006)

Obrázek 25 Letecký pohled na Hradisko u Zelené Hory z východu (foto: A. Grmela, 2000)

Obrázek 24 Zaniklé větrné mlýny u obce Zelená Hora z roku 1785 (foto: R. Štolfa)

8.5 Historie řešeného území

Oblast byla kultivována v neolitu (500–2200 př. n. l.) a osídlena v době Velkomoravské říše. Nad nádrží Hradisko, se nachází stejnojmenný kopec, na jehož vrcholu je pozůstatek středověkého hradu. Traduje se, že tento hrad existoval již v období Sámovy říše a vedla kolem něho „jantarová stezka“. Hrad byl centrem lenních statků olomouckých biskupů na Vyškovsku. Zanikl v 30. letech 14. století, kdy jeho funkci převzal nově postavený hrad Melice, k jehož stavbě bylo použito materiálu z hradu.⁷⁹

Hradisko leží na temeni výrazné ostrožny vrcholící bodem 340 m n. m., nad údolím Pustiměřského potoka, který ji obtéká na severní, západní a jižní straně, kam ostrožna spadá příkrými svahy s převýšením asi 40 metrů.⁸⁰ Trojúhelníkový půdorys hradiště o ploše 1,1 hektaru má rozměry 110×140×160 metrů a plně respektuje tvar výrazné ostrožny.⁸¹

Lokalita byla poprvé popsána až roku 1929 I. L. Červinkou. V průběhu let 1963–64 zde provedl Archeologický ústav v Brně pod vedením Č. Stani zjišťovací výzkum, který zásadním způsobem přispěl k poznání vývoje osídlení tohoto hradiště. V průzkumu byly nalezeny z období kultur nálevkovité poháry, kanelovaná keramika z pozdní doby kamenné, únětické kultury ze starší doby bronzové, podolské fáze podunajských popelnicových polí, z doby halštatské a slovanské, a ze střední doby hradištní a z mladší doby hradištní z 11. století. Opevnění lokality bylo zjištěno z pozdní doby bronzové, doby halštatské a ze slovanského období. Nálezy jsou uloženy v Archeologickém muzeu v Brně a ve sbírkách muzea ve Vyškově.⁸²

V historii bylo Hradisko velmi vyhledávaným místem i atraktivní lokalitou, kterou lidé vyhledávali a trávili zde volný čas. Na Hradisku se konaly kulturní i sportovní akce. Tato část se zabývá historií konaných akcí a zhodnocení, jak zde lidé žili.

V blízkosti Hradiska probíhaly terénní závody motocyklů do 50 cm 1966. Závody pořádal Moravan Klub Vyškov. Závodů se zúčastnilo 19 jezdců z celého Jihomoravského kraje. Vzhledem k tomu, že daná lokalita je velmi členitá, s četnými prudkými sjezdy a stoupáním, trať důkladně prověřila kvalitu jezdců i jejich strojů. V době kdy se konaly motocyklové závody a bylo zpřístupněno koupaliště, byla zde vysoká návštěvnost. Lidé přijížděli auty, motocykly, autobusy, ale i na jízdních kolech. Vzhledem k tomu, že byl problém s parkovací plochou už v roce 1966, parkovali svá auta na zatravněné ploše v blízkosti Hradiska. Dnes je na místě pole.

V letech 1960–1964 byla v řešeném území vybudována vodní nádrž Hradisko, nicméně místní lidé si uvědomili, že slunce, voda a vzduch, jsou tři faktory, na nichž závisí život všeho, co je živé. Proto se rozhodli členové rady k vybudování koupaliště a rekreačního střediska na Hradisku pod Zelenou Horou. S budováním koupaliště započali v roce 1958 a každoročně bylo etapově až do roku 1971 dobudováno a zvelebováno.

Hradisko se stalo místem vyhledávaným nejen našich občanů, ale i občanů z okolí, kteří zde rádi trávili zasloužený odpočinek. Na Hradisku byla i vybudována restaurace, kde na zdravém vzduchu pěkně odpočívaly maminky s dětmi, které zde měly bezpečné místo pro své hry. Každý člověk potřebuje klid, odpočinek, osvěžení v letních horkých dnech a právě toto se mu dostávalo hlavně v krásné čisté přírodě u Hradiska. Protože se člověk rád vrací na místa, kde prožil nejkrásnější dny svého života, prožil si své dětské bezstarostné chvíle, tak se Hradisko stalo místem i pro sjezdy spolužáků. V prostorech rekreačního střediska probíhaly i různé zábavné akce pro mládež (např. letní neckyáda, závody na člunech, požární cvičení hasičského oddílu 7. okrsku aj.) O čistotu rybníku a bazénu se starali místní obyvatelé a rybáři.⁸³ V obcích probíhala i filmové léta. Účastnili se jak občané z Pustiměře, Radslavic a Zelené Hory, tak i lidé z okolních obcí. Pustiměř, Radslavice a Zelená Hora měly vysokou návštěvnost díky svým aktivitám a kulturnímu využití.

Dnes je rekreační funkce v obcích i na Hradisku nevýrazná, téměř žádná. Podíl potenciálních rekreačních ploch na katastrálním území všech tří obcí je menší než 33 %.⁸⁴

⁷⁹ VITURKA, Milan. *Aplikace metody hlavních komponent ve výzkumu diferenciacie prostorové socioekonomické struktury ČSR*. Brno: Československá akademie věd, Geografický ústav, 1985.

⁸⁰ NEKUDA, Vladimír. *Vlastivěda moravská Vyškovsko*. Brno. Muzejní spolek Brno, 1965

⁸¹ ZHÁNĚL, Jan. *Melice I*. Vyškov: Grafie, 1967, s. 2-3.

⁸² ČIŽMÁŘ, Miloš. *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku: s leteckými záběry hradišť Miroslava Bálky*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-174-4, s. 221.

⁸³ ŠTOLFA, Rudolf. *Kronika obce Pustiměř*. Obecní knihovna Pustiměř, 1966–1971.

⁸⁴ VITURKA, Milan. *Aplikace metody hlavních komponent ve výzkumu diferenciacie prostorové socioekonomické struktury ČSR*. Brno: Československá akademie věd, Geografický ústav, 1985.

Obrázek 26 Fotodokumentace historického a současného stavu řešeného území Hradiska u Zelené Hory (foto: R. Štolfa, 1965-1968, autorka, 2015-2016)

Obrázek 27 Fotodokumentace historického a současného stavu řešeného území Hradiska u Zelené Hory (foto: R. Štolfa, 1970-1972, autorka, 2011-2016)

8.6 Přírodní poměry

8.6.1 Klimatické poměry

Dle mapy klimatických oblastí ČSSR se jedná o mírně teplou, mírně vlhkou oblast MT 11.⁸⁵

Podnebí má výrazný gradient od krajů ke středu. Při jihovýchodním okraji klesají srážky až na 550 mm (mírný srážkový stín Dražanské vrchoviny) a průměrná teplota dosahuje až 8 °C. Území je středně vlhké. Pro údolní polohy jsou typické teplotní a následně vegetační inverze.

Tabulka 1 Klimatické charakteristiky⁸⁶

QUITTOVA KLASIFIKACE		
	charakteristiky makrooblasti	MT 11
1	Počet letních dnů	40-50
2	Počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	140-160
3	Počet mrazových dnů	110-130
4	Počet ledových dnů	30-40
5	Průměrná teplota v lednu	(-2)-(-3)°C
6	Průměrná teplota v červenci	17-18 °C
7	Průměrná teplota v dubnu	7-8 °C
8	Průměrná teplota v říjnu	7-8 °C
9	Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	90-100
10	Srážkový úhrn ve vegetačním období (duben-září)	350-400 mm
11	Srážkový úhrn v zimním období	200-225 mm
12	Počet dnů se sněhovou pokrývkou	50-60
13	Počet dnů zamračených	120-150
14	Počet dnů jasných	40-50

Následující hodnoty pochází z klimatologické stanice Vyškov, ležící v nadmořské výšce 251 m n. m. na 19°17' severní šířky, 17°01' východní délky. Údaje jsou z období 1901–1950.⁸⁷

Tabulka 2 Průměrné měsíční teploty v °C

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
-2,6	-1	3,6	8,6	13,9	16,7	18,6	17,8	14,2	8,7	3,3	-0,5

⁸⁵ QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. *Studia Geographica*, 16.

⁸⁶ QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno, 1971.

⁸⁷ *Atlas podnebí Československé republiky*. 1. vyd. Praha: Ústřední správa geodesie a kartografie, 1958.

Průměrná teplota za rok: 8,4 °C.

Tabulka 3 Průměrné měsíční úhrny srážek v mm

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
28	26	26	36	56	64	71	67	43	49	41	35

Průměrný srážkový úhrn za rok: 542 mm

Tabulka 4 Průměrná relativní vlhkost v %

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
86	82	78	71	70	70	72	73	75	81	88	88

Průměrná relativní vlhkost za rok: 78 %

Z tabulek vyplývá, že nejstudenějším měsícem je leden, naopak nejteplejším měsícem je červenec. Nejvíce srážek spadne průměrně v červenci, nejméně v únoru a březnu.

8.6.2 Geomorfologické charakteristiky

Dle geomorfologického členění patří území k následujícím geomorfologickým celkům:⁸⁸

Soustava: Česko-Moravská (II)

Podsoustava: Brněnská vrchovina (II D)

Celek: Dražanská vrchovina (II D3)

Podcelek: Konická vrchovina (II D3C)

Okrsek: Zelenohorský les (II D3Cf)

⁸⁸ DEMEK, Jaromír. *Hory a nížiny: zeměpisný lexikon ČSR*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987.

DEMEK, Jaromír. *Obecná geomorfologie*. 1. vyd., dotisk. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.

Zelenohorský les

Část Konické vrchoviny. Členitá vrchovina, budována spodnokarbonskými drobami, břidlicemi a slepenci. Při východním okraji i s miocenními písky; vyklenutá do tvaru poloklenby, tektonicky rozlámaná a rozčleněna hlubokými údolími; nejvyšší bod Stříbrná 551 m, významný bod Srnčí 545 m. 2. – 3. vegetační stupeň s více méně rovnoměrným zalesněním (okraje zalesněny nepatrně), tvoří převaha jehličnatých porostů v severní a východní části s borovicí a smrkem. V jižní části převažují smrkové porosty nad borovicí, hojný výskyt buků, středem okrsku ve směru sever – jih se táhne dubový porost.⁸⁹

8.6.3 Geologické poměry

Většinu území budují jednotvárná souvrství mořského spodního karbonu–kulmu: břidlice, droby, v jižní části pak slepence. Povrchové partie jsou budovány nejmladším drobovým souvrstvím, které je tvořeno většinou středně až hrubě zrnitými modrošedými drobami.⁹⁰

8.6.4 Pedologické poměry

V nejvyšší ploché části bioregionu se nachází souvislé plochy bystrických kambizemí a hojnější ostrovy primárních pseudoglejů na těžších hlínách. Nižší plošiny a horní části okrajových svahů pokrývají kyselé typické kambizemě, často oglejené. Na okrajových svazích jsou zpravidla vyvinuty typické kambizemě, na ostrovech sprašových hlín a spraší na východním okraji bioregionu typické hnědozemě. Na vápencích jsou velmi omezené plochy rendzin, většinou kambizemních, s víceméně odvápněnou jemnozemi.⁹¹

Dle syntetické půdní mapy se na převážné části území nacházejí hlavně kambizemě typické z břidlic a drob České vysočiny, hnědozem typická se sprašovými hlínami. Kolem toků glej typický, jako polygenetické hlíny s eolickou příměsí a slabou příměsí šterku.⁹²

Mapa menšího měřítká uvádí generalizované údaje, a proto půdním typem podle této mapy jsou hnědé půdy (kambizemě) kyselé.⁹³ Lokalita patří dle granulometrické asociace do půd hlinitopísčitých.⁹⁴

⁸⁹ DEMEK, Jaromír. *Úvod do krajinné ekologie*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999.

⁹⁰ CULEK, Martin (ed.). *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1996.

⁹¹ CULEK, Martin (ed.). *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1996.

⁹² NOVÁK, Pavel. a kol: *Syntetická půdní mapa České republiky 1:20000*. MZe – MŽP Č3. R, 1991

⁹³ TOMÁŠEK, Milan. *Atlas půd České republiky*. Vyd. 1. Praha: Český geologický ústav, 1995.

⁹⁴ PELÍŠEK, Jan: *Sedimenty jeskyně Zazděná ve střední části Moravského krasu*-Spel.věstník, 1975, s. 6, 7-17.

8.6.5 Hydrologie a hydrografie

Povodí se nachází na území nejméně vodném, s velmi malou retenční schopností a se silnou rozkolísaností odtoku.⁹⁵ Na území lokality rozeznáváme typ podzemních vod se sezónním doplňováním zásob, kde nejvyšší stav hladiny podzemní vody a vydatnost pramene je v období od března do dubna, nejnižší naopak v červenci až lednu. Průměrný specifický odtok podzemních vod je menší než 0,3 l. s.⁻¹.km².⁹⁶ Vodohospodářský potenciál je nízký, podzemní vody průměrné. Ročně se v této oblasti vyrobí 10 milionům m³. Tento okres patří mezi místa s deficitem pitné vody (<600 mm), sněhová pokrývka je menší než 50 cm za rok a půdy tohoto území jsou velmi produktivní.⁹⁷

Katastrální území obce Radslavice je odvodňováno dvěma vodotečemi. Jedná se o Pustiměřský potok (hydrologické číslo 4-12-02-027) a Marchanický potok (hydrologické číslo 4-12-02-019). Pustiměřský potok pramení pod vrchem Srnčí v nadmořské výšce 430 m n. m. a je levostranným přítokem řeky Haná. Celá oblast náleží do úmoří Černého moře. V povodí Pustiměřského potoka se nachází menší nádrž (vodní nádrž Hradisko) s významem retenčním, akumulacním, krajínovorným i estetickým.

8.6.6 Biogeografická diferenciac

Podle biogeografické regionalizace České republiky leží bioregion na pomezí jižní a střední Moravy, zabírá geomorfologický celek Dražanská vrchovina. Je mírně protažen ve směru S – J a má plochu 1 248 km². Bioregion je tvořen vrchovinou na monotónních podkladech kulmu, u okrajů v síti údolí. Potenciální vegetace je tvořena bikovými bučinami, v členitějším reliéfu květnatými bučinami. Na strmých okrajových svazích jsou přítomny i ostrůvky teplomilných doubrav. Na plošinách převažují pole se zbytky vlhkých luk s upolínem, na svazích jsou velké zbytky bučin a kulturní smrčiny.⁹⁸

⁹⁵ VLČEK, V. *Regiony povrchových vod v ČSR: Surface water regions in the Czech socialist republic*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. Soubor map fyzickogeografické regionalizace ČSR.

⁹⁶ KRÍŽ, Hubert. *Regiony mělkých podzemních vod v České socialistické republice*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1973. *Studia geographica*, s. 30.

⁹⁷ VITURKA, Milan. *Aplikace metody hlavních komponent ve výzkumu diferenciac prostorové socioekonomické struktury ČSR*. Brno: Československá akademie věd, Geografický ústav, 1985.

⁹⁸ CULEK, Martin (ed.). *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1996.

8.6.7 Potenciální přirozená vegetace

Dle potenciální přirozené vegetace spadá lokalita do oblasti Černýšová dubohabřina (*Melampyromemorosi-Carpinetum*), ta se vyskytuje ve výškách (200) 250 – 450 m n. m., 3. vegetační stupeň. Typické dubohabřiny představovaly klimatický klimax mezických stanovišť rovin nebo mírných svahů. Mozaiku potenciálních společenstev doplňuje lineární síť mokřadních biocenóz luhů a olšin (*Stellario-Alnetum glutinosae a Carici remotae-Fraxinetum*).⁹⁹

V lesích se vyskytují monokulturní porosty smrku ztepilého (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*), smíšené porosty s dubem zimním (*Quercus petraea*), habrem obecným (*Carpinus betulus*), bukem lesním (*Fagus sylvatica*) a břízou bělokorou (*Betula pendula*). V řešeném území je lesnatost přibližně 80%. V převážné většině lesa hospodaří VLS Plumlov. Na části cca 10 ha hospodaří soukromí vlastníci a LČR Bučovice. V posledních letech došlo v důsledku mýtní a nahodilé těžbě ke značnému odlesnění povodí malé vodní nádrže. K odlesnění došlo v porostech mýtního věku rostoucích na svazích v blízkosti Pustiměřského potoka, který napájí nádrž. Vegetace mimo les se objevuje v podobě hájků a remízů různého dřevinného a věkového složení. V břehových a doprovodných porostech se vyskytují olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), topol osika (*Populus tremula*) a vrba křehká (*Salix fragilis*).

Zemědělství

Oblast patří do regionu různorodého hospodářství a subregionu obilnářsko-řepaského. Produkční potenciál lesních půd je mírně podprůměrný a u zemědělských půd mírně nadprůměrný. Zornění zemědělské půdy se rovná 95 %.¹⁰⁰

V řešeném území je zemědělská půda zastoupena poli, sady a trvale travními porosty, které se nachází kolem toku nad nádrží. Tyto porosty mají charakter kulturních a polokulturních luk. Mimo produkce sena pro hospodářská zvířata je jich přínosem protierozní ochrana půdy. Průměrná potenciální eroze činí 0,11 – 0,55 mm/rok.¹⁰¹ Díky odorávání trvalých travních porostů kolem okrajů polí a špatné agrotechnice na svažitých plochách dochází ke zvyšování potenciální vodní eroze. Tím se zvyšuje riziko zanášení nádrže. Zastoupení zemědělské půdy je 10 %.

⁹⁹ CULEK, Martin (ed.). *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1996.

¹⁰⁰ VITURKA, Milan. *Aplikace metody hlavních komponent ve výzkumu diferenciace prostorové socioekonomické struktury ČSR*. Brno: Československá akademie věd, Geografický ústav, 1985.

¹⁰¹ STEHLÍK, Otakar. *Potenciální eroze půdy proudící vodou na území ČSR*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1975. *Studia geographica*, 42.

8.6.8 Hodnocení ekologické stability území

Ekologická stabilita je schopnost ekologického systému přetrvávat i za působení rušivého vlivu a reprodukovat své podstatné charakteristiky v podmínkách narušování zvenčí. Tato schopnost se projevuje minimální změnou za působení rušivého vlivu nebo spontánním návratem do původního stavu. Zhruba 85 % plochy povodí je charakterizováno stupněm 5, do kterého jsou zahrnuty přírodě blízké lesy a biotop vodní toky, cca 2 % připadá na stupeň 4 přirozené louky. Stupeň 1 a 0 jsou vedeny pro ornou půdu a zastavěnou část obce cca 13 %.¹⁰²

8.6.9 Územní systém ekologické stability

Jedním z hlavních nástrojů zvyšování ekologické stability jsou územní systémy ekologické stability. Definiuje ho zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v § 3 písm. a) jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Cílem územních systémů ekologické stability je zejména:

- vytvoření sítě relativně ekologicky stabilních území ovlivňujících příznivě okolí
- zachování či znovuobjevení přirozeného genofondu krajiny
- zachování či podpoření rozmanitosti původních biologických druhů a jejich společenstev (biodiverzity)

V řešené oblasti je schválen územní systém ekologické stability. Po prozkoumání se v zájmové oblasti nachází biokoridor nadregionální, biocentrum a biokoridor lokálního charakteru, který se rozkládá v blízkosti Hradiska.

¹⁰² MÍČHAL, Igor. *Ekologická stabilita*. 1. vyd. Brno: Veronica, 1992.

8.6.9.1 Biocentrum

Biocentrum slouží jako jádro celé kostry ekologické stability, které umožňuje druhům i společenstvům přirozeného genofondu krajiny trvalou existenci. Musí odpovídat určitou velikostí, stavem porostů, přírodními podmínkami a stupněm ekologické stability.

V řešeném území se jedná o biocentrum lokálního charakteru, které je napojeno na nadregionální biocentrum vojenského výcvikového prostoru Dědice. Lokální biocentra jsou omezena rozlohou od 0,5 do 3 ha. Jedná se především o lesní porosty kolem Hradiska. Jedná se o smíšený porost borovice lesní (*Pinus sylvestris*), dubu zimního (*Quercus petraea*), javoru mléče (*Acer pseudoplatanus*) a trnky obecné (*Prunus spinosa*). Kolem toku olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), topol osika (*Populus tremula*) a vrba křehká (*Salix fragilis*). Do biocentra je zařazena i nádrž. Jedná se o jedinou vodní plochu na území, proto je její význam v biocentru velký.

8.6.9.2 Biokoridor

Biokoridory jsou spojujícím článkem mezi biocentry, umožňující migraci organismů a nemusí zabezpečovat trvalou existenci. Většinou je reprezentuje porost kolem vodních toků, vodní tok sám, rozmanitá liniová společenstva apod.

V případě řešeného území se jedná o lokální biokoridor, který je vytvořen spojením biocentra a nadregionálního biokoridoru. Toto spojení má charakter pruhu asi 100 m širokého. Zahrnuje tok Pustiměřského potoka a přilehlou zalesněnou stráň. Vede od vodní nádrže severně v délce asi 400 m, kde se napojuje na velký lesní komplex nadregionálního biokoridoru.

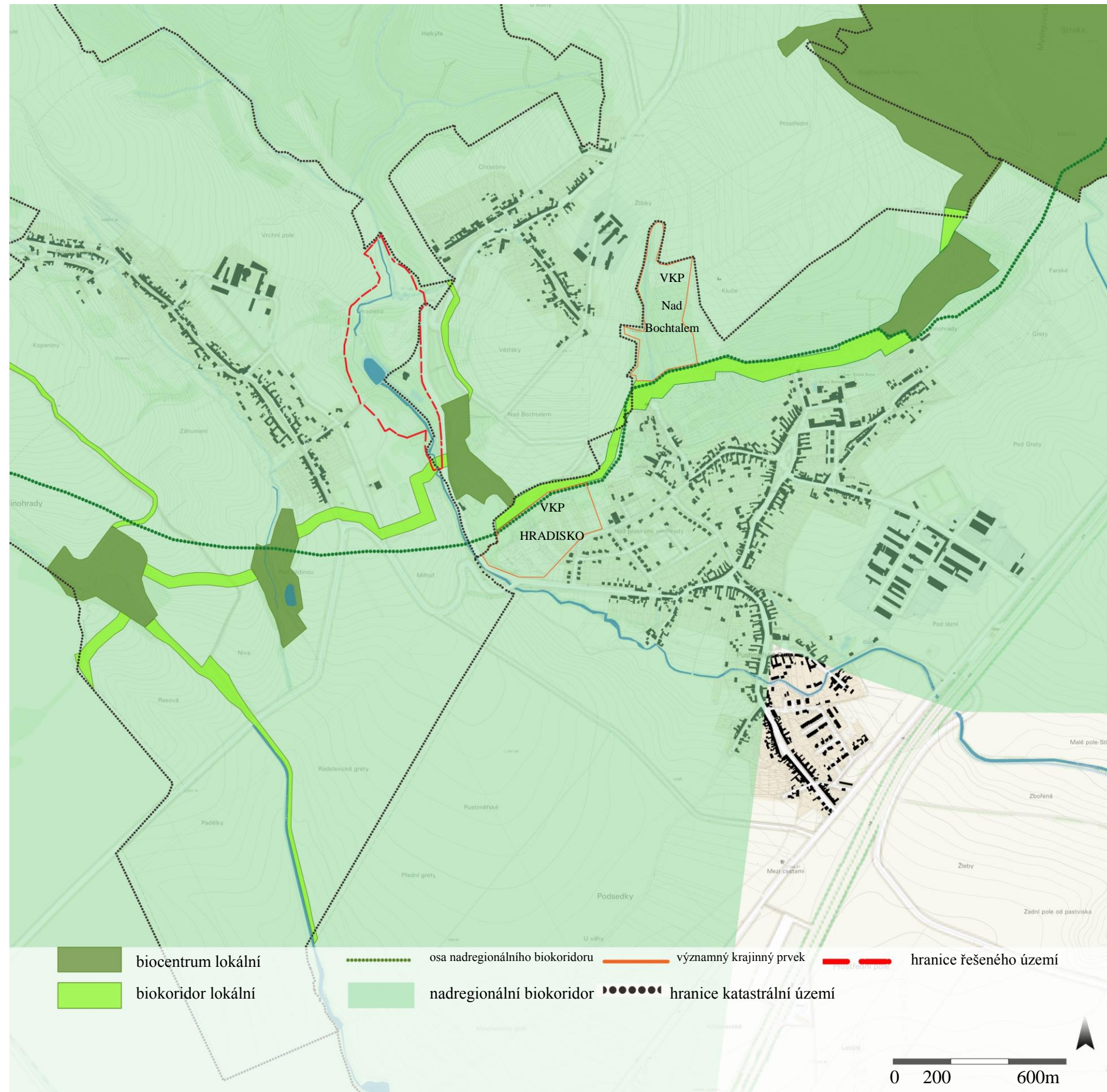
8.6.10 Aktuální stav vegetace

Na dané lokalitě v současnosti převládají lesy smíšené a jehličnaté monokultury. Zemědělská půda je zastoupena poli a trvale travními porosty. Kolem Pustiměřského potoka a vodní nádrže Hradisko se nachází lineární síť mokřadních společenstev luhů a olšin.

Břehové porosty se vyskytují hlavně na hrázi rybníka a v jeho zadní části u přítoku potoka přičemž svým opadem přispívají ke hromadění organické hmoty, která je také důvodem k zanášení zdrže. Na návodní straně hráze se jedná asi o 5 vzrostlých stromů vrby křehké (*Salix fragilis*) a o mladé stromky olše lepkavé (*Alnus glutinosa*). Dřeviny na návodní straně hráze narušují kamenné opevnění návodní strany hráze. Vzdušný líc hráze je porostlý také vrbou křehkou (*Salix fragilis*), topolem osikou (*Populus tremula*) a trnkou obecnou (*Prunus spinosa*) v celkovém počtu asi 15 kusů. Těleso hráze je z poloviny zarostlé malinami a ostružinami, které brání pohodlnému přístupu k nádrži.

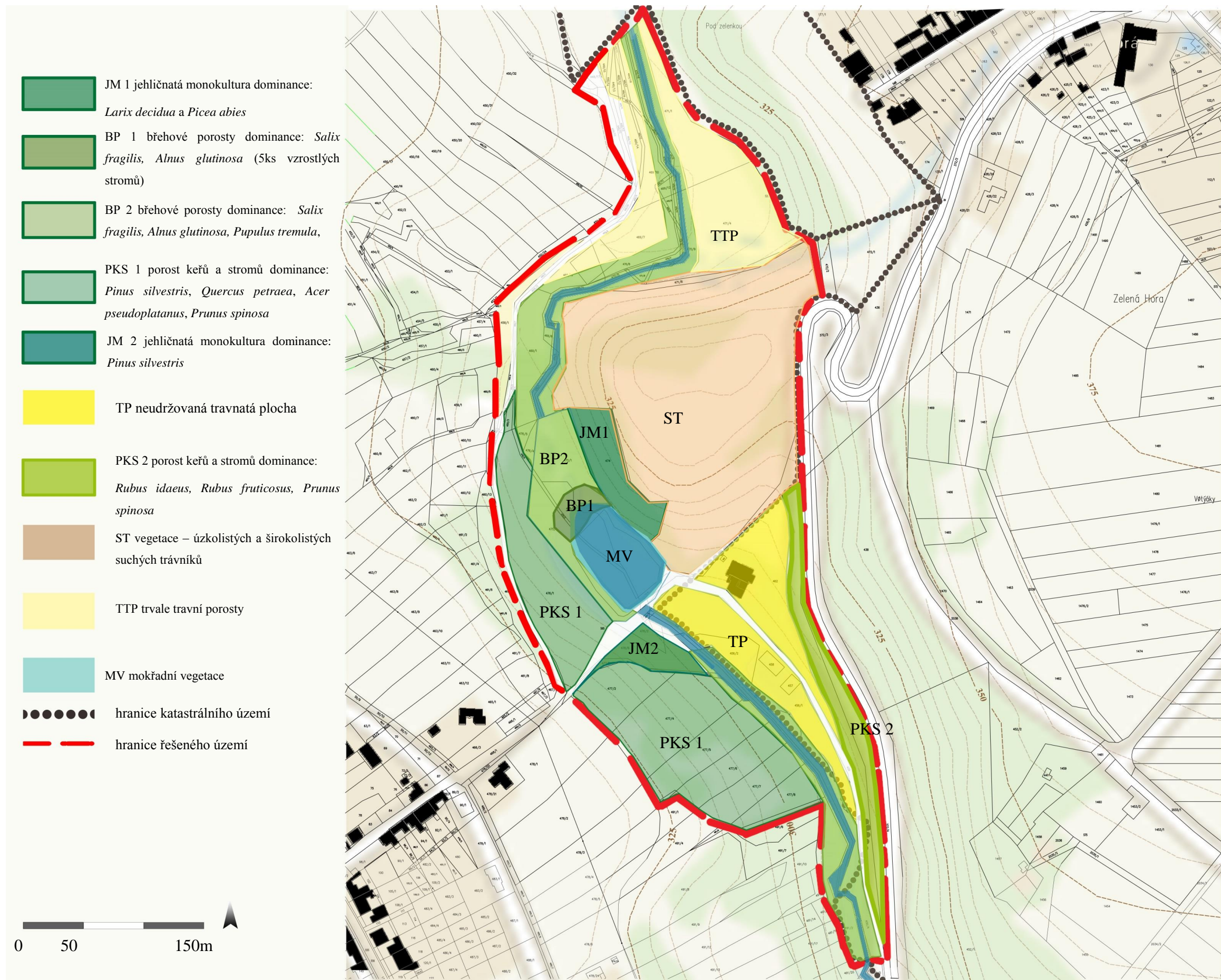
Podle metodiky ÚSES lze celé území zhodnotit jako krajinu atropogenní.

8.7 ÚSES

Obrázek 28 ÚSES v okolí Hradiska u Zelené Hory a jeho nejbližším okolí, dle Územního plánu obce Pustiměř, Radslavice a Zelená Hora (zpracovala: autorka, 2016)

8.8 Analýza zeleně

Obrázek 29 Analýza zeleně v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)

8.9 Provozní vztahy

Katastrálním územím prochází cyklostezka č. 5041 vedoucí z Vyškova přes Radslavice, Pustiměř, Zelenou Horu a Podivice do Brodku u Prostějova až k Plumlovu a ke stejnojmennému zámku. Velká část trasy prochází atraktivním zalesněným územím Dražanské vrchoviny. Vzhledem k malé dopravní intenzitě je silnice III. třídy vhodná pro cyklistickou dopravu.

Východně od zastavěného území je vedena rychlostní komunikace R – 46 Vyškov – Olomouc – Hranice, na kterou jsou obce připojeny silnicí III/0462 v mimoúrovňové křižovatce, která leží v sousedním katastru obce Drysice. Na rychlostní komunikaci R – 46 se ve Vyškově napojuje dálnice D1, tím má území výhodné spojení na Prahu přes Brno.

Významnou komunikací je i již výše zmíněná komunikace III/0462 Žešov – Brodek u Prostějova – Pustiměř – Vyškov (tzv. státní silnice), vedená mimo intravilán, která umožňuje spojení s městy Vyškovem a Prostějovem a je tak nejméně vyvíjena dopravním provozem.

Většina místních komunikací (komunikace jsou ve vlastnictví obce), které procházejí zastavěným územím, má asfaltovo – betonový povrch, zbytek tvoří prašné cesty, které jsou využívány především jako přístupové cesty k polím a zahradám. Většina místních komunikací má vyhovující stav. V řešeném objektu se nachází příjezdová cesta štěrková, jejichž stav je nevyhovující.

Chodníky v obcích jsou vybudované podél průtahu silnic, většinou jsou oboustranné. Chodníky jsou vybudované také podél některých místních komunikací. K dané lokalitě není vybudován chodník pro pěší provoz, proto na silnici III. třídy dochází ke kolizi mezi pěší, cyklistickou a motorovou dopravou.

Veřejná doprava je v obci zabezpečena autobusovou dopravou, která je zde nejvýznamnější složkou zdejší regionální dopravy osob. V blízkosti řešeného území se nachází devět autobusových zastávek. Nejčastějším cílem obyvatel z přilehlých obcí je město Vyškov, Brno a Prostějov. Lidé do těchto měst nejčastěji dojíždějí za prací, vzděláním, zdravotní péčí a za kulturními akcemi. Autobusová doprava je zajišťována autobusovými linkami 756 a 755. Do výše zmíněných měst se mohou občané dostat bez přestupů, nebo s maximálně jedním přestupem ve Vyškově, kde mohou využít i železniční dopravu. Vyškov je ve vzdálenosti od řešeného území 7 km, Brno 40 km a Prostějov 35 km (viz kapitola 8.12).

8.10 Technická infrastruktura

8.10.1 Technické prvky a sítě

V řešeném území se v současnosti nachází vedení vysokého napětí elektrické energie. Elektrické VN je vedeno ze Zelené Hory do obce Radslavice přes řešené území. VN je umístěno relativně dobře, takže by v budoucím návrhu nemělo vytvářet limit. V daném objektu se nachází i veškeré inženýrské sítě (kanalizace, voda, elektrika) z důvodu již fungující restaurační budovy z předešlých let, nicméně nepoužíváním budovy jsou inženýrské přípojky odpojeny.

Veřejné osvětlení se v objektu nenachází, základní síť veřejného osvětlení je pouze v zastavěné části obcí. V objektu se nenachází žádný mobiliář pouze betonové pozůstatky z vybudovaných bazénů.

Veškeré informace byly čerpány z územního plánu (viz kapitola 8.14) a z vlastních průzkumů území (viz kapitola 8.13).

8.10.2 Voda

V řešeném území se nachází vodní zdroj sloužící pro zásobování obyvatelstva. Jímací území podzemní vody, nacházející se v údolní nivě Pustiměřského potoka, produkuje kvalitní pitnou vodu. Z vrtu je voda čerpána výtlačným potrubím do vodojemu umístěného v severní části na pozemcích zemědělského družstva. Jedná se o vodojem zemní, prefabrikovaný o jedné komoře. Ve vodojemu je do vody dávkován chlór. Vodojem slouží pro zásobování obcí Pustiměř a Zelená Hora, na zdroj jsou pak připojeny i obce Radslavice. Pod zemědělským areálem, rovněž v údolní nivě Pustiměřského potoka, se nachází vodní zdroj, vrt HV 24 o vydatnosti 10-15 l/s. Voda ze zdroje má však větší obsah železa, manganu a amoniaku, je tak využívána zemědělským družstvem.

Stávající zdroje vody jsou tak v současnosti pro dodávku kvalitní pitné vody do skupinového vodovodu kvantitativně i kvalitativně vyhovující. Jsou možnosti pro vytvoření zdrojů, jejichž vydatnost je schopna pokrýt i výraznější nárůst potřeby vody, a to jak pro rozvoj bydlení, tak i pro rozvoj v podnikatelských aktivitách.

Již zmiňovaný Pustiměřský potok, je ve správě povodí Moravy. Pustiměřský potok protéká řešeným územím otevřeným profilem, jehož kapacita je nedostatečná. Koryto potoka je ve špatném stavu v úseku od jímacího po místní komunikaci, koryto je částečně zanesené a zarostlé. V úseku od Zelené Hory po jímací zařízení je potok částečně upravený. Doprovodná vegetace podél tohoto toku je převážně nekvalitní, břehové porosty chybí, případně jsou tvořeny topolovými kultivary s podrostem bezu černého.

Vodní nádrž Hradisko o ploše 0,85 ha a objemu vody 12 500 m³ byla vybudována v letech 1960 – 1964. Původní plocha je zmenšena asi na polovinu díky postupující sukcesi lužních společenstev a objem vody při normální hladině je 5 041 m³. Průměrná hloubka nádrže je 1,5 m. Nádrž je situována na stávající vodní tok, jedná se tedy o nádrž průtočnou. Plocha povodí po hráz rybníka Hradisko je 10,26 km². Průměrný dlouhodobý roční průtok (Q_a) v l/s je 25. Průtočné množství vody je 0,207 m³/s.¹⁰³

¹⁰³ Povodí Moravy. Pustiměřský potok [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/>

Hráz rybníka je v poměrně dobrém stavu. Na vzdušné straně nedochází k žádným viditelným průsakům vody. Pouze u křídel funkčního přelivu došlo kvůli přelití hráze v roce 2005 k částečnému obnažení objektu. Toto obnažení nemá havarijný charakter. Koruna hráze nemá stálou výšku, šířka se pohybuje kolem 6 m. Návodní strana je porostlá vegetací (viz níže). Opevnění je poškozeno růstem stromů, ale nejsou patrné žádné velké nádrže nebo podemletí.

Stávající výpustné zařízení má koncepci funkčního bloku s hrazeným přelivem a dolní výpustí. Dolní výpust díky zaplavení a nánosům nebylo možno posoudit. Je zřejmé, že již nějakou dobu nefunguje, proto je nádrž stále zatopená. Hrazený přeliv je v současnosti bez dlužové stěny a to z důvodu převedení vyšších průtoků. Délka přelivné hrany je 1 m a kapacita přelivu asi 1 m³/s.

K převedení Q100 slouží jen hrazený přeliv. Odpadní koryto od hrazeného přelivu není opatřeno vývarem. Díky působení vody a mrazu dochází k částečné destrukci opevnění koryta od přelivu.¹⁰⁴

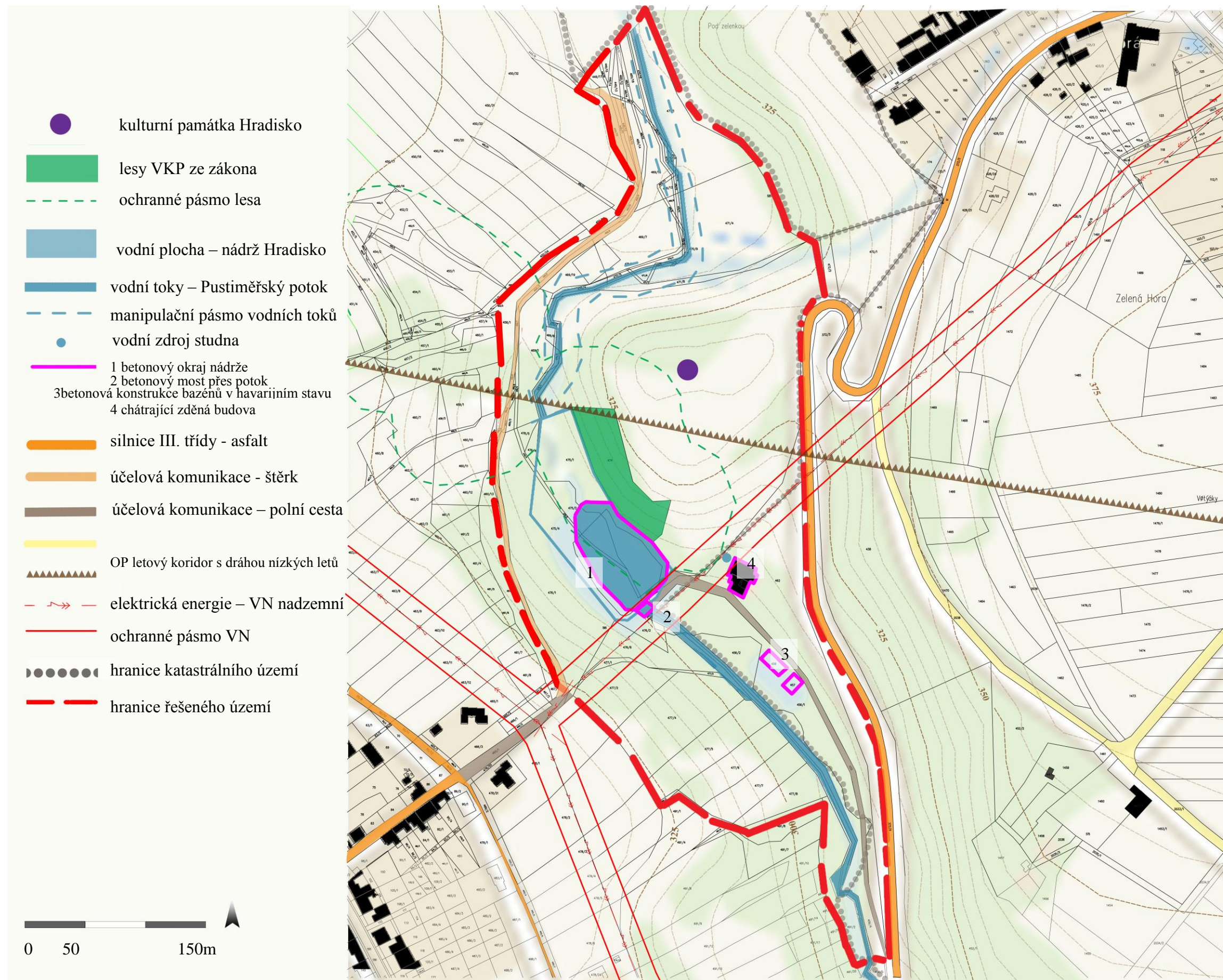
¹⁰⁴ TLAPÁK, Václav a Jaroslav HERYNEK. *Malé vodní nádrže*. Vyd. 1. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2002, s. 198.

8.11 Provozní analýza

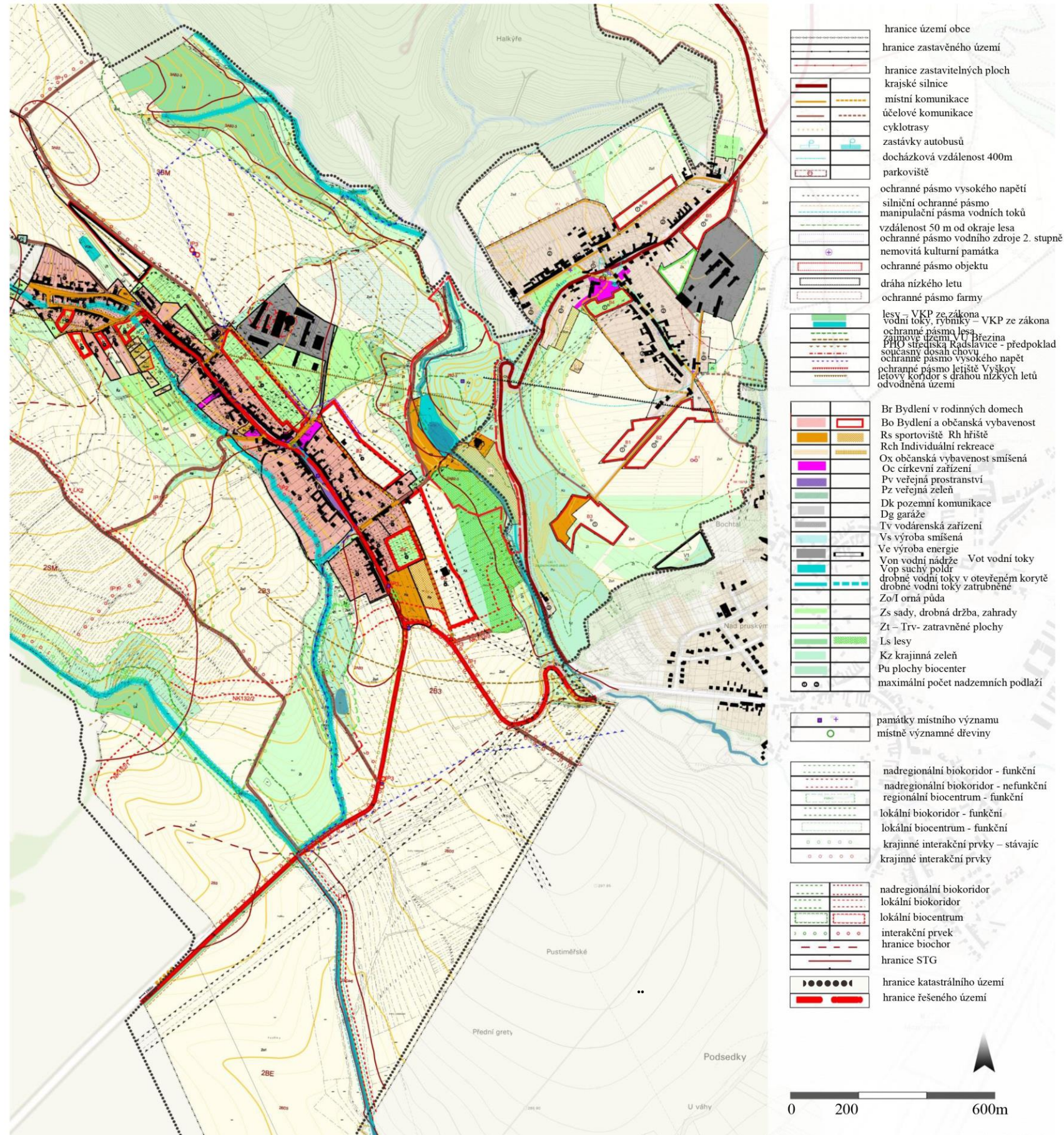
Obrázek 30 Vyznačení provozních vztahů v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory a v jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka: 2016)

8.12 Analýza technických prvků, sítí a limitů v území

Obrázek 31 Vyznačení technických prvků a sítí v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)

8.13 Územní plán

Obrázek 32 Územní plán, podkladová mapa – vyskov-město.cz (zpracovala: autorka, 2016)

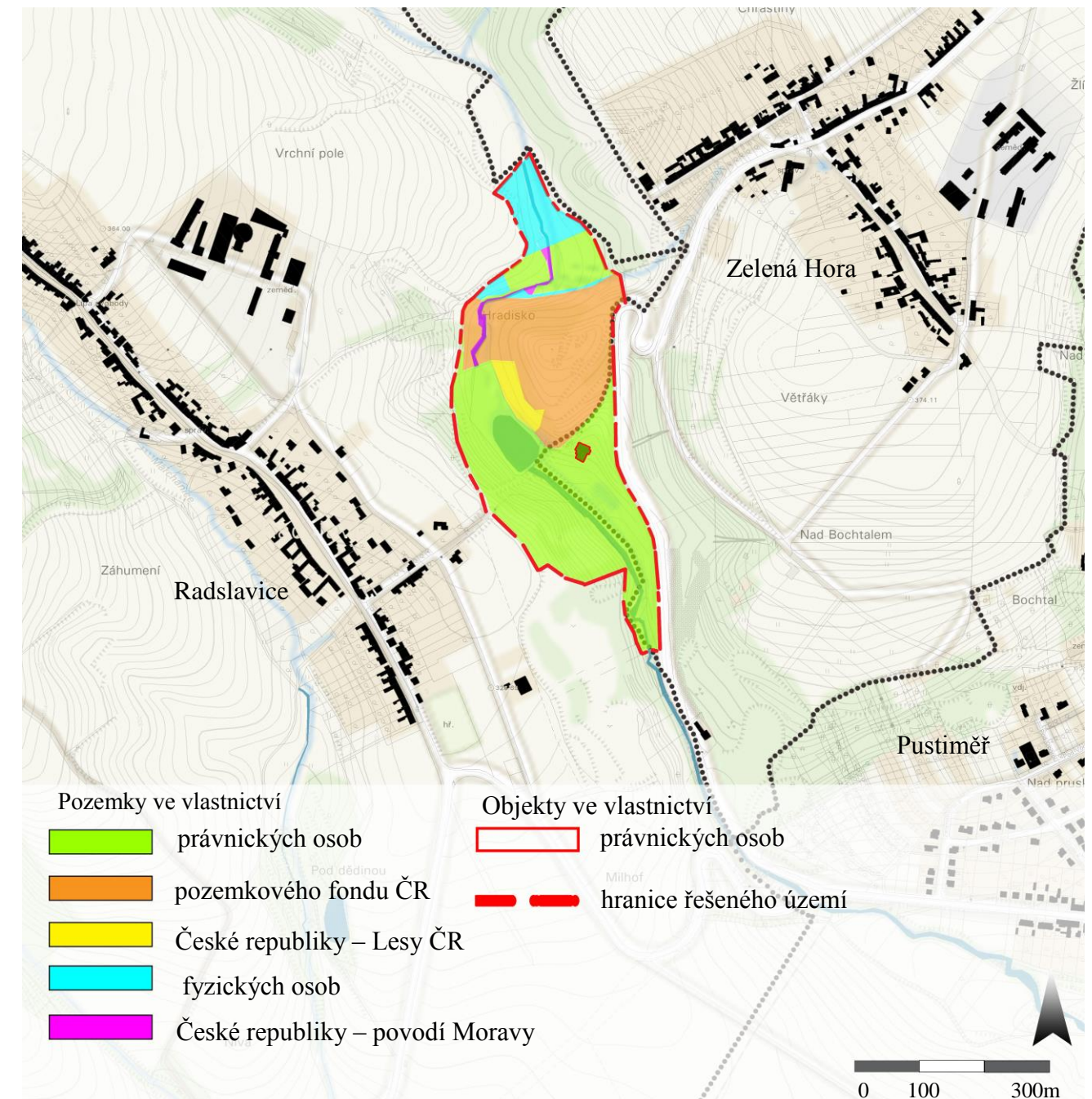
8.14 Majetkoprávní vztahy

Řešené území se rozprostírá na těchto parcelách, které vlastní pozemkový fond ČR, Česká republika, fyzické osoby a právnická osoba (viz obrázek 33).

Tabulka 5 Výpis dotčených pozemků

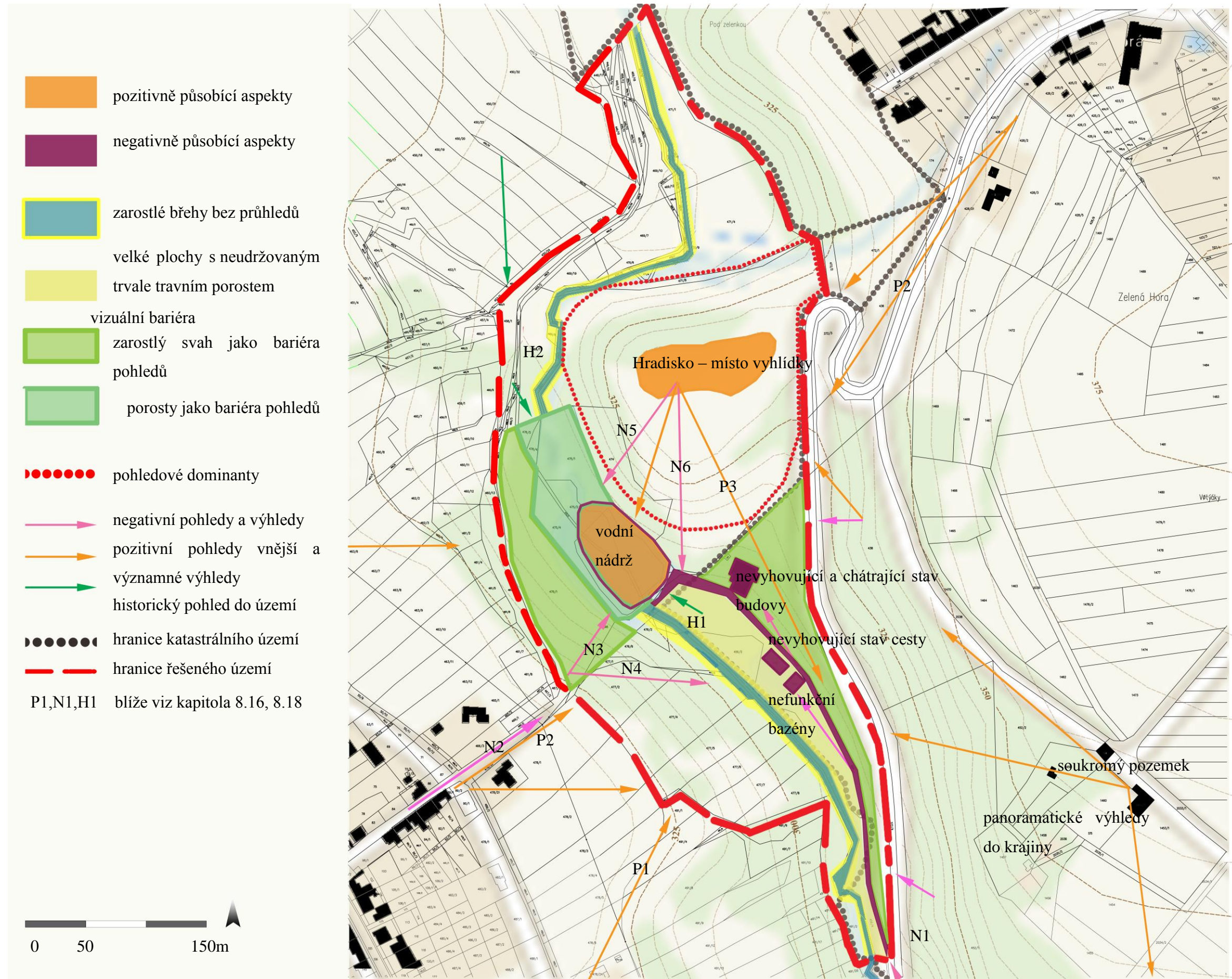
Parcelní číslo	Katastrální území	Druh pozemku/způsob využití	Vlastník
456/1,456/2,456/3, 456/4, 456/5, 456/6, 456/7, 457, 458, 462	Zelená Hora na Moravě	ostatní plocha/sportoviště a rekreační plocha	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
459	Zelená Hora na Moravě	ostatní plocha/ostatní komunikace	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
460,461	Zelená Hora na Moravě	zastavěná plocha a nádvoří/ rodinný dům č.p.132	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
491/2	Radslavice u Vyškova	ostatní plocha/jiná plocha	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
469/2, 469/3, 469/4,469/5,469/7, 471/4	Radslavice u Vyškova	trvalý travní porost	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
475/1, 475/2, 475/3, 475/4, 475/5	Radslavice u Vyškova	vodní plocha/ vodní nádrž umělá	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
476/1, 476/2,476/3, 476/4, 476/5, 476/6	Radslavice u Vyškova	ostatní plocha/sportoviště a rekreační plocha	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
477/1, 477/2, 477/3, 477/4, 477/5, 477/6, 477/7, 477/8	Radslavice u Vyškova	ostatní plocha/neplodná půda	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
470/7	Radslavice u Vyškova	vodní plocha/koryto vodního toku přirozené nebo upravené	ALEUTA a.s., Na Jarově 2424/2, Žižkov, 13000 Praha 3
469/1,473	Radslavice u Vyškova	trvalý travní porost ostatní plocha/neplodná půda	VIVACITAS, občanské sdružení, Juřinka 154, 75701 Valašské Meziříčí
474	Radslavice u Vyškova	lesní pozemek	Česká republika, Lesy České republiky, s.p., Přemyslova 1106/19, Nový Hradec Králové, 50008 Hradec Králové
471/8, 469/19	Radslavice u Vyškova	trvalý travní porost	Kulhavý Miroslav, Huntířovská 79/3, Kbely, 19700 Praha 9
471/1, 469/10	Radslavice u Vyškova	trvalý travní porost	Jelínková Jana Ing., Pustiměřské Prusy 92, 68321 Pustiměř, Pavelka Radomír, V Polích 131/6, Nedvězí, 77900 Olomouc
471/2,471/5,463/8,469/11	Radslavice u Vyškova	trvalý travní porost	Česká republika, Státní pozemkový úřad, Husinecká 1024/11a, Žižkov, 13000 Praha 3

470/1,470/2,470/3, 470/4,470/5,	Radslavice u Vyškova	vodní plocha/ koryto vodního toku přirozené nebo upravené	Česká republika, Povodí Moravy, s.p., Dřevařská 932/11, Veverí, 60200 Brno
------------------------------------	----------------------	---	--

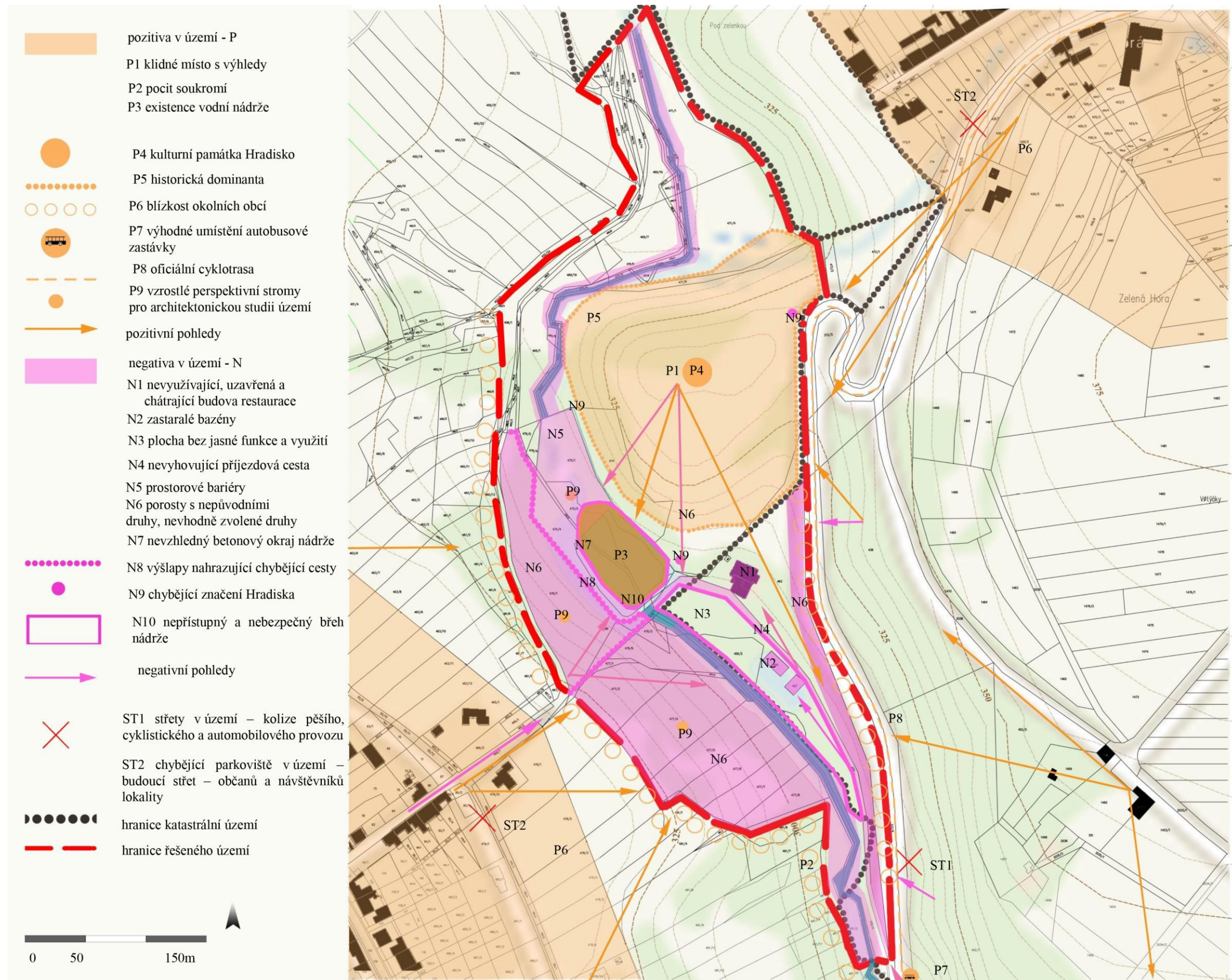
Obrázek 33 Vyznačení majetkoprávních vztahů v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)

8.15 Esteticko-vizuální analýza

Obrázek 34 Vyznačení estetických a vizuálních vztahů v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory a v jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka, 2016)

8.16 Problémový výkres

Obrázek 35 Problémový výkres řešeného území Hradiska u Zelené Hory a jeho nejbližšího okolí (zpracovala: autorka, 2016)

8.17 Analýza SWOT

SWOT je zkratka anglických slov (Strengths – tj. silné stránky, Weaknesses – tj. slabé stránky, Opportunities tj. příležitosti, a Threats tj. hrozby)

- + přítomnost vodního elementu
- + blízkost okolních obcí
- + výhodná mezoregionální poloha v blízkosti města Vyškov
- + dopravní dostupnost
- + příznivá dopravní poloha v blízkosti rychlostní komunikace
- + bezproblémové vztahy se všemi sousedními obcemi
- + inženýrské sítě
- + relativně příznivá věková struktura obyvatel obcí

- + kulturní památka Hradisko
- + výskyt cenných památkových objektů (rotunda, chrám, kaple)
- + relativně široká nabídka zájmových spolků
- + pořádání veřejných kulturních a sportovních akcí pro širokou veřejnost
- + nabídka relativně atraktivního přírodního prostředí
- + zapojení školy do kulturního života obce

- > navázání na silnou historii
- > vzájemné propojení okolních obcí
- > využití a zpřístupnění Pustiměřského potoka a nádrže Hradiska
- > prostor pro uplatnění plnohodnotné rekreace
- > pracovní příležitost
- > multifunkční využití

- > zvýšení podílu obyvatelstva v produktivním věku přistěhováním nových obyvatel do obcí
- > vybudování ubytovacího zařízení
- > vybudování restauračního zařízení
- > revitalizace rekreačního objektu
- > rozšíření sportovního života vybudováním společensko-sportovního centra
- > zapojení občanů do kulturního života obce
- > rozvoj cykloturistiky v atraktivním zalesněném prostředí

- není v blízkosti žádné rekreační středisko
- přítomnost chátrající budovy a bazénu
- špatný technický stav objektů
- chybějící mobiliář a technické prvky
- prostorová bariéra – způsobena vegetací
- nevhodná vegetace
- špatná image
- riziko odlivu mladých obyvatel za lepšími pracovními podmínkami či kulturním vyžitím
- slabé zapojení místních do dějů v obci
- chybí chodníky podél hlavních komunikací

- nedostatečné množství parkovacích plochy
- chybí značení kulturních památek
- chybí značení pěších tras
- minimální pohyb turistů v obci
- slabé povědomí občanů o historii obcí
- slabá propagace obce navenek

- x parkování v obcích
- x střet pěší, cyklistické a motorové dopravy
- x nezájem obyvatelů
- x výkup pozemků
- x zchátrání budovy
- x náročné na údržbu
- x vysoké pořizovací náklady
- x snižování podílu produktivního obyvatelstva
- x zánik organizací s vysokou věkovou strukturou jejich členů
- x nedostatek finančních prostředků

8.18 Vyhodnocení analýz a východiska návrhu

Z provedených analýz území je patrné, že řešený prostor Hradiska je jedinečný svými přírodními podmínkami a historií. V řešeném území je několik pozitivních faktorů, které lze považovat za velmi hodnotné. Jedná se o kulturní památku Hradisko, na kterou je z blízko položených okolních obcí (viz 8.15 – P1, P2) jedinečný výhled a pro území je významnou krajinnou dominantou (viz 8.15 – P3). Za hodnotu lze považovat i přítomnost vodní nádrže, která má pro studii jedinečný význam, neboť v blízkém okolí se nenachází žádná vodní plocha takového rozměru a v takovém prostředí.

Strmý profil terénu mezi motorovou komunikací a daným objektem dovoluje vzniknout pouze úzkým cestám, na nichž dochází ke střetu mezi pěší, cyklistickou, motorovou dopravou. Nicméně vzhledem k tomu, že komunikace nepatří k nejméně frekventovanějším, nemělo by docházet k výraznému nebezpečí. Řešené území je významné svojí polohou, neboť je to místo, kde si návštěvníci mohou dopřát dostatečný klid od okolního ruchu. V objektu se vyskytuje řada výšlapů, které svědčí o nedostatečném množství vyznačených tras a zpevněných komunikací.

V objektu se nachází několik málo technických prvků (stávající restaurační a sociální zařízení, zpevněné šterkové cesty (viz 8.15 – N6), chátřející bazény, betonový okraj nádrže (viz 8.15 – N3) aj.), které negativně ovlivňují rekreaci v území, avšak svou historickou tradicí či funkcí do lokality určitě patří. Nicméně jejich současný technický stav je neuspokojivý nevyhovující, což způsobuje, že nemůže být dosaženo potenciálu, který tyto prvky poskytují. Území pro svůj rozvoj vyžaduje přítomnost kvalitního sociálního a hygienického zázemí. Přístup k nádrži je poměrně obtížný a takřka nemožný vzhledem zarostlým břehům. V daném území jsou výrazné vizuální bariéry, které brání výhledům, což vede k omezenému využití. Jeden z největších problémů v území je celková zanedbanost a nedostatečná údržba zeleně. Porosty brání výhledům z objektu do okolní krajiny a naopak (viz 8.15 – H1,H2,N4,N5).

V daném území je absence parkovacích ploch, které jsou v dnešní době nezbytné. Umístění podél nástupního prostoru by se ukazovalo za vhodnější nebo by se dalo vyřešit umožnění parkování v obcích, ale to by vedlo ke střetu mezi místními obyvateli a návštěvníky. Další alternativou by bylo umožnění sezónního parkování v blízkosti řešeného území na „poli“. Taková možnost byla návštěvníkům nabízena již v roce 1970, když na Hradisku probíhaly motocyklové závody. Velkým problémem však zůstává celkové architektonické ztvárnění nejen jednotlivých objektů, ale i nástupních prostorů (viz kapitola 8.15 – N1,N2). Území nepůsobí dobrým dojmem, ale spíše připomíná džungli s různými objekty a chátřejícími prvky.

Důležitá je i míra vzdělání návštěvníků, kteří využívají přírodní prostředí. Je třeba, aby si uvědomili podstatu uvedení rekreačního prostoru do takové podoby, v jaké byl na počátku. Jedině tento přístup může vést k udržení příznivých podmínek ve využívaném řešení.

Východiska pro zpracování architektonické studie:

- zachovat a ochránit historicky cenné místo a jeho genia loci, případně podniknout kroky k jeho obnovení
- vyzdvihnout významnost historie Hradiska u Zelené Hory
- ochránit cenné přírodní prostředí
- adaptovat prostor do podoby odpovídající požadavkům současné společnosti
- vytvořit vhodnou formu technických prvků a objektů pro občerstvení a sociální zařízení, které by korespondovalo s okolní architekturou a poskytovalo by požadované funkce spojené s rekreací
- upravení současného prostoru s dostatečným dimenzováním pro pěší provoz i motorovou dopravu spojenou s potřebou parkovacích míst
- najít alternativu pro aktivně zaměřené návštěvníky a pro rekreanty, kteří dávají přednost klidové rekreaci u vody
- využít potenciál vodní hladiny, zpřístupnit ji návštěvníkům
- odstranit nevhodnou vegetaci, především keřové porosty při vodních březích a prosvětlit stávající porosty bránící významným pohledům, které tvoří vizuální bariéru
- vzdělávat veřejnost v principech vedoucích k trvale udržitelnému stavu životního prostředí
- místo zpřístupnit i méně pohyblivým návštěvníkům

8.19 Návrh řešení

Architektonická studie řešeného území se snaží reagovat na teoretická východiska vyplývající z provedených analýz. I když byla stanovena pozitiva i negativa současného stavu, tak předkládaná studie se snaží jít cestou ideového řešení, která by změnila současný vzhled Hradiska u Zelené Hory. V návrhu se navracím do roku 1970, kdy fungovaly vybudované bazény, restaurační zařízení a místo bylo oblíbené a často navštěvované. Hlavní cílem je celkově sjednotit řešené území a navrátit místu přijatelný vzhled pro současné potřeby. Hlavní myšlenkou studie řešení areálu Hradiska u Zelené Hory je přiblížit historické a přírodní hodnoty lokality, vyzdvihnout její kvality a charakteristické rysy. Vedle návštěvníků zaměřených na sportovní aktivity je cílem nabídnout místo i návštěvníkům, kteří dávají přednost odpočinku a relaxaci u vody. Stěžejním nosným motivem návrhu je vytvoření koupacího biotopu s dřevěnými moly, které jsou ideálním místem pro relaxaci, nebo opalování. Významným relaxačním místem jsou i pobytové trávníky (zvolena travní směs pro zátěžový trávník), které jsou napojeny na již zmíněné přírodní koupaliště. Dalším významným objektem je návrh nového řešení pro občerstvení a sociální zařízení, neboť současná budova již nesplňuje nároky na tyto účely. Víceúčelová budova obsahuje WC pro veřejnost, převlékárny s uzamykatelnými skříňkami, zázemí pro zaměstnance, restaurační a informační zařízení. Práce s vegetací se soustředí především na vykácení a prosvětlení stávajících porostů jak při březích nádrže, tak v celém řešeném prostoru, stromy které budou vykáceny, tak budou nahrazeny vhodnějším taxonem (*Quercus petraea*). Součástí areálu budou i volnočasové prvky pro všechny věkové kategorie (dětské herní prvky, hřiště na plážový volejbal, hřiště na pétanque) včetně laviček a odpadkových košů. Veškeré navržené prvky jsou z přírodních materiálů. Těmito zásahy jsou v lokalitě vytvořeny podmínky pro vznik volnočasového areálu, které umožní obyvatelům okolních obcí trávit volný čas v kultivovaném přírodním prostředí. V rámci provozních vztahů v předkládané studii jsou jasně vymezené trasy cest a vstupy do území. Možnost vstupu do území je z obce Radslavice a i z obce Zelená Hora. Parkovací plochy jsou umístěny jak u vstupu z Radslavic (v počtu 70 parkovacích míst), tak i při vstupu z obce Zelená Hora (v počtu 38 parkovacích míst). Parkování je zvoleno tak, aby bezprostředně navazovalo na řešené území. Pro cyklisty jsou navrženy stojany v blízkosti budovy s občerstvením a sociálním zařízením. Veřejného osvětlení je napojené na areálové rozvody elektrické energie, které musí splňovat požadavky odboru životního prostředí. Proto je nutné, aby světelný tok použitých osvětlovacích těles směřoval dolů a osvětloval pouze potřebnou plochu s minimálním přesahem do okolí. Velmi důležité je i osvětlení v nočních hodinách, kdy areál nebude využíván, vypínat.

Řešené území v předkládaném návrhu není nijak oploceno, neboť by vzniklo omezení jak z hlediska estetického, tak by nemohl být areál využíván celoročně. Proto by bylo vhodnější uvést v provozní řádu povinnost, že v době hlavní koupací sezóny od června do září je vstup do areálu dovolen pouze s platnou vstupenkou, která jim bude vydána v budově sociálního a hygienického zázemí. Všichni návštěvníci tak budou povinni na požádání správce prokázat se platnou vstupenkou. Kdo nebude schopen předložit platnou vstupenku, poruší smlouvu danou podmínkami a bude povinen zaplatit smluvní pokutu.

Přírodní koupací biotop sestává z:

Koupací nádrže - vodní plocha o rozměrech 103×50 m, o ploše 5 150 m², hloubka 0,0–3 m s kapacitou vodní plochy 315 koupajících. Čistící biologické zóny o rozměrech 63×50 m, o ploše celkem 3 150 m². Celkový objem vody 12 200 m³. V čistící zóně jsou rostliny osázeny tak, aby odpovídaly jejich přirozeným nárokům. V nejhlubší části jsou umístěny lekníny a další hlubokovodní rostliny, pak následuje širší spektrum dostupných vodních rostlin a u břehu jsou zasazeny mokřadní rostliny. Celkem je použito asi kolem 20 druhů rostlin, např. Blatouch bahenní (*Caltha palustris*), Chrástice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*), Kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), Kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), Kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*), Leknín (*Nymphaea Alba*), Odemka vodní (*Catabrosa aquatica*), Orobinec sítinovitý (*Typha laxmannii*), Orobinec širokolistý (*Typha latifolia*), Ostřice latnatá (*Carex paniculata*), Ostřice ostrá (*Carex acutiformis*), Rákos obecný (*Phragmites australis*), Skřipina lesní (*Scirpus silvaticus*), Stulík žlutý (*Nuphar lutea*), Tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), Zblochan vodní (*Glyceria maxima*).

V blízkosti koupací plochy jsou umístěny čtyři kusy venkovních sprch, sloužící pro předkoupací hygienu, které jsou napojené na areálový rozvod vody. Zdrojem vody pro přírodní koupaliště je Pustiměřský potok a stávající studna. Veškerá voda bude protékat přes čistící zónu, kde bude docházet k biologickému čištění vody. Pro cirkulaci vody musí být přítomna čerpadla, neboť průtok vody pro tyto účely je nedostatečný. Průtok vody Pustiměřského potoka je 0,207 m³/s = 745,2 m³/h. Pro zajištění dostatečné cirkulace vody musí být přítomna, alespoň tři další oběhová čerpadla s hrubou předfiltrací (čerpadlo oběhové 40 m³/h, cca 1 kW, do 40 dB). Pro zaručení čisté vody musí být ještě přítomny filtry a skimmery. Veškeré technické prvky se nachází v nově navržené budově.

8.19.1 Výhledy do budoucna

Pokud by došlo k realizaci projektu, v dalších letech bude potřebné pro udržení kvality prostoru provádět rozvojovou a udržovací péči. Ta by zahrnovala sečení travnatých ploch, podzimní a jarní vyhrabávání listí, tvarování, průklest, ořezy stromů, zmlazování průklesty keřů, údržbu technických prvků a provádění údržby a provozu přírodního koupaliště aj.

Vliv na životní prostředí

Realizací projektu by nemělo dojít k újmě na životním prostředí.

Pozitivní vlivy na životní prostředí:

- Zvětší se vodní biotop
- Zvýší se samočisticí schopnost vody
- Zlepší se ekologická a estetická hodnota území

8.19.1.1 Konkurence v oblasti koupání

V okrese Vyškov najdeme tři koupaliště, dostupná do 10 km (koupaliště Moravské Málkovice, Aquapark Vyškov, koupaliště Luleč). Z pohledu konkurenčního prostředí se zde zabývám několika nejbližšími, které mohou ovlivňovat potenciálního návštěvníka, kam se za koupáním vypraví.

Letní koupaliště Moravské Málkovice leží 15 km od Zelené Hory. Koupaliště s bazénem a dětským bazénem s 2 skluzavkami, s hřištěm pro míčové hry a parkovištěm pro 60 osobních vozů.

Aquapark Vyškov leží cca 8 km od Zelené Hory. V letních měsících se aquapark „chová“ jako klasické koupaliště a v zimním období jako krytý bazén s vířivou vanou, finskou saunou a několika tobogány.

Koupaliště v Lulči je zatopený lom, který byl ve 30. letech upraven na přírodní koupaliště o celkové ploše 6 400 m². Zdroj vody je podzemní puklinová voda a v případě potřeby je připouštěna voda ze studny. Dopravní dostupnost do všech míst musí být především autem, nebo je možné cestovat také autobusem.

Vzhledem k tomu, že žádné z uvedených koupališť není v úplné blízkosti řešeného území, konkurence by neměla nastat. Vybudováním nového rekreačního střediska s přírodním koupáním by se lokalita stala více atraktivní a nabízela by možnost jak trávit volný čas. Lidé z okolních obcí by nemuseli za volným časem dojíždět několik kilometrů, což může být pro někoho limitující aspekt, proč netráví volný čas v přírodním prostředí.

Studie řešeného území se snaží i o obnovení, přiblížení historické kulturní památky Hradiska u Zelené Hory, proto byla navržena nová trasa naučné stezky Melice. Naučná stezka Melice by vedla přes Pustiměř do Zelené Hory, kde by navázala na silnici III. třídy, která vede do Radslavic a zpět do Pustiměře. Celková délka by byla cca 8,5 km a nacházelo by se na ní 6 zastavení. Současná trasa má 5. zastavení a celkovou délku 6,5 km. Navržená trasa by začínala před kostelem svatého Benedikta v Pustiměři (1. zastavení) a vedla by turisty poli podél lesa rovnoběžně se silnicí na Drysice, kde zhruba uprostřed vzdálenosti mezi oběma obcemi (2. zastavení – historie Pustiměře) se stáčí do kopce ke zřícenině hradu Melice (3. zastavení). Pak na vrcholu stoupání v polích na nejvyšším místě katastru Pustiměř zvaném „Réhňa“ by se nacházelo 4. zastavení poukazující na okolní přírodu. Dále by trasa pokračovala do obce Zelená Hora k místu, kde stávaly v minulosti dva větrné mlýny (5. zastavení) a poté by vedla směrem k obci Radslavice, kde by vzniklo 6. zastavení u Hradiska. Z Hradiska by vedle zase zpět do obce Pustiměř, kde by trasa končila.

U každého zastavení by se nacházel nově navržený informační panel, který by poskytoval fotografie a stručný informační text o historii, flóře, fauně a zajímavosti u dané zastávky. Nově navržená zastávka č. 6 by obsahovala i tři pultové informační panely, které by návštěvníkům přiblížily historii Hradiska u Zelené Hory (fotografie z archeologického výzkumu z roku 1963-1964, informační text) a významné výhledy z Hradiska do okolní krajiny.

Obrázek 36 Vyznačení naučné stezky v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory a v jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka, 2016)

9 ARCHITEKTONICKÁ STUDIE

9.1 Celková situace – hlavní myšlenka

Obrázek 37 Celková situace řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)

9.2 Celková situace

Obrázek 38 Celková situace řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 39 Řezopohled A-A' znázorňující koupací biotop a Hradisko u Zelené Hory s pultovým informačním panelem (zpracovala: autorka, 2016)

0 3 15 m

Obrázek 40 Řezopohled B-B' znázorňující budovu občerstvení se sociálním a hygienickým zázemím s navazujícími herními prvky (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 41 Celkový pohled na řešené území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 42 Pohled z pobytové louky na koupací biotop s dřevěnými moly (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 43 Pohled z mola na pobytovou louku s volně rozmístěnými sedacími dřevěnými hranoly (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 44 Pohled na nově navrženou budovu občerstvení se sociálním a hygienickým zázemím (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 45 Pohled na sportovní a rekreační prostor s hřištěm na volejbal a herní prvky (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 46 Pohled směrem k herním prvkům, s hřištěm na hru petanque a piknikové lavičky (zpracovala: autorka, 2016)

Obrázek 47 Pohled z Hradiska u Zelené Hory do okolní krajiny s pultovým informačním panelem (zpracovala: autorka, 2016)

10 DISKUSE

Cílem této bakalářské práce bylo navrhnout ideové řešení Hradiska u Zelené Hory. Tato práce přistupuje k problematice jako k vážnému problému současnosti a snaží se tak najít možné východisko výhodné pro všechny strany. Řešení, které je v práci prezentované, nelze považovat za jediné, neboť je zde vyšší podíl subjektivního pohledu na řešenou problematiku, která vedla ke konečnému řešení. Na danou problematiku jistě existuje mnoho odlišných pohledů, jež se mohou projevit v názorech jiných předkládaných řešení. Avšak interpretovaná studie ukazuje možný způsob adaptace Hradiska u Zelené Hory a jeho blízkého okolí. Řešené území obsahuje mnoho témat, která se dotýkají určitých problémů. Ty mohou vést k četným diskuzím a celou obnovu území oddálit, pozměnit návrh, nebo v nejhorším případě nebude možné realizaci vůbec provést. Proto, aby k takovému řešení nedošlo, je potřeba, aby všechny zúčastněné strany našly společné řešení, které povede ke kladnému závěru a prostor bude opět plně fungovat. Za diskutované problémy, můžeme považovat možné parkování v dané oblasti. To by znamenalo větší příliv automobilového provozu a zvýšení počtu návštěvníků v dané lokalitě. Pro zvýšení rekreace v dané oblasti by to bylo příznivé, avšak pro místní občany by to znamenalo možnou překážku a narušení charakteru místa. Proto je velmi důležité, aby byla zvolena kapacita, pro kolik návštěvníků by území sloužilo. Mezi velmi možný limitující problém, který poslední dobou v těchto případech nastává, jsou také finance. Investoři nemusí vidět v takové oblasti dostatečnou finanční návratnost a danému území nevěnují dostatečnou pozornost. Vhodným řešením by bylo využít dotace v oblasti rekreace a sportu, které jsou nabízené obcím. Zmíněné problémy nejsou jediné, které v území vznikají, ale jsou jedny z nejvýraznějších. Nicméně si je potřeba uvědomit, že když se obnovují takové prostory, tak dochází k výraznějším zásahům do krajiny. Velký podmět pro vznik by měl vzejít od všech tří obcí a místních občanů. Zmíněné problémy jsou předmětem delších diskuzí a tím jsou pro tuto bakalářskou práci nad rámec. Neboť cílem bylo navrhnout ideové řešení, možný směr, kterým by se obnova měla ubírat, proto např. finanční stránka není řešena. Pro území by taková obnova byla určitým přínosem, neboť se na ní shodne většina místních obyvatel, kterým v území rekreační středisko chybí.

11 ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá možností adaptace Hradiska u Zelené Hory v k.ú. obce Radslavice a v k.ú. obce Zelená Hora v Jihomoravském kraji. Na základě zadání bakalářské práce byl proveden terénní průzkum, vypracována literární část, analýzy a byla vytvořena architektonická studie. Architektonická studie se ubírá ideálním řešením, avšak trend v dané problematice prochází rychlými, změnami a proto je velmi těžké stanovit nejvhodnější podobu řešení pro konkrétní dobu a místo. Tento fakt je dokázán na již nevyhovujících nebo nefunkčních objektech. Největším přínosem pro zaručení funkčnosti je čerpání inspirace ze zahraničních realizací, kde prostory fungují dlouhodobě. Důležité je nejen se inspirovat, ale především pochopit širší souvislosti a ty pak v řešeném území správně uplatit. Pokud dojde k pochopení, pak při jejich použití mohou vznikat jedinečné a dlouhodobě fungující objekty, které jsou schopny zvýšit atraktivitu a potenciál daného území. Základem pro úspěšnost je nejen pochopení a správná realizace, ale i funkčnost prostoru, okolní napojení na dané území a propagace, která může návštěvnost pozdvihnout. Musí se brát i ohled na čas, který v daném území neovlivníme, ale jsme důležitou hnací silou pro obnovování prostoru. Neboť v dnešní uspěchané době plné stresu a napětí potřebuje každý z nás místo, kde by mohl na chvíli vypnout a načerpat energii. A kde jinde, než v přírodním prostředí. V určitém směru bychom mohli tuto bakalářskou práci považovat za vodítko, které má za cíl vyzdvihnout problém v tomto území a obrátit na něho pozornost, že je nutnost provést obnovu řešeného území. Zpracovaná architektonická studie slouží jako základ pro další tvorbu s cílem vytvoření nového rekreačního střediska v území.

12 SOUHRN A RESUME, KLÍČOVÁ SLOVA

Název: Možnosti adaptace prostoru Hradiska u Zelené Hory na Moravě

Předmětem bakalářské práce je vypracování architektonické studie v prostoru Hradiska u Zelené Hory, který se nachází v Jihomoravském kraji na katastrálním území obce Radslavice a na katastrálním území obce Zelená Hora. Práce se zabývá hodnocením stavu řešeného území s následným návrhem konkrétního opatření ke zlepšení stávajícího stavu.

Cílem práce je vytvořit ideové řešení, které přispěje k zlepšení současného stavu.

Práce je rozdělena na dvě části. Na část teoretickou, která má za cíl zpracování literární rešerše, která se věnuje tématu duch a místo, percepce a estetika krajiny, adaptaci hradišť, rekreaci, historii a možnostmi koupání v zahraničí a v České republice. Dále jsou v literární části zahrnuty jednotlivé poznatky, které se potom odrážejí v návrhové části a podílejí se na vytvoření kvalitního prostoru. Část praktická se zabývá charakteristikou řešeného území a grafickými přílohami, jenž zamyšlený stav dokumentuje.

Klíčová slova: adaptace, hradisko, přírodní koupaliště, rekreace

Title: The possibilities of adaptation of settlement Hradisko near village Zelená Hora in Moravia.

The subject of the Bachelor Thesis is the elaboration of the architectural study in the area Hradisko near village Zelená Hora, which is located in the South-Moravian region in the cadastral territory of village Radslavice and the cadastral territory of village Zelená Hora. The work deals with the condition assesment of this researched territory with the subsequel proposal of specific measures to improve the situation.

The aim of this thesis is to make some ideological solution which will contribute to improve the current situation.

The work is divided into two parts. The theoretical part aims at the processing of literature review which focuses on the theme of spirit and place, perception and landscape aesthetics, the adaptation of settlement, recreation, history and the possibilities of bathing abroad and in the Czech republic. Further, there are included individual findings in literacy section and then they are reflected in the design part and they are involved in the creation of quality space. The practical part deals with the characteristics of the researched territory and graphical attachments and it documents intended status.

Keywords: adaptation, settlement, natural pools, recreation

13 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

13.1 Literární zdroje

- Atlas podnebí Československé republiky*. 1. vyd. Praha: Ústřední správa geodesie a kartografie, 1958.
- BRANIŠ, Martin. *Výkladový slovník vybraných termínů z oblasti ochrany životního prostředí a ekologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-758-5.
- BURIAN, Václav. *Větrné mlýny na Moravě a ve Slezsku*. Olomouc: Vlastivědný Ústav, 1965. 79 s.
- CÍLEK, Václav. *Vstoupit do krajiny: o přírodě a paměti středních Čech*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-58-6.
- CULEK, Martin (ed.). *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1996. ISBN 80-85368-80-3
- ČIŽMÁŘ, Miloš. *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku: s leteckými záběry hradišť Miroslava Bálky*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-174-4, s. 35, 37, 221, 275.
- DAY, Christopher. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí: uzdravující prostředí*. 1. vyd. Brno: ERA, 2004. ISBN 80-86517-95-0, s. 17, 127-128.
- DEMEK, Jaromír. *Hory a nížiny: zeměpisný lexikon ČSR*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987.
- DEMEK, Jaromír. *Obecná geomorfologie*. 1. vyd., dotisk. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.
- DEMEK, Jaromír. *Úvod do krajinné ekologie*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999. ISBN 80-7067-973-5.
- DOLÁK, Svatopluk. *Stručné dějiny obce Zelená Hora. Zelená Hora: obec Zelená Hora, 1998. 31 s.*
- DOLEŽAL, Vojtěch. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 3, 4.
- DRAGON, Bohumír. *Několik poznámek k budování a provozu archeologického muzea v přírodě. In: Živá archeologie (Re)konstrukce a experiment v archeologii, 2006, s. 88*
- HODAŇ, Bohuslav a Tomáš DOHNAL. *Rekreologie. 2., upr. a rozš. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 9788024421971, s. 11, 13
- KŘÍŽ, Hubert. *Regiony mělkých podzemních vod v České socialistické republice*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1973. Studia geographica, 30
- LANGER, Jiří. *Evropská muzea v přírodě. Ilustrovaný průvodce po muzeích lidové architektury*. Praha 2005, s. 5 - 14.
- LYNCH, Kevin. *Obráz města: <>image of the city*. 1. do češtiny přeložené vyd. Praha: Polygon, 2004. ISBN 80-7273-094-0. s. 1, 168.
- MAJSNAROVÁ, Jitka. *Rekreační funkce v území: Rekreační aktivity z pohledu územního plánování, 2004. Výskumný úkol*
- MANZKE LANDSCHAFTSPLANUNG. *Manzke-Schwimmteiche*. [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.manzke-schwimmteiche.de/aktuelles/ueber-uns/>
- MÍCHAL, Igor. *Ekologická stabilita*. 1. vyd. Brno: Veronica, 1992. ISBN 80-85368-22-6.
- NEKUDA, Vladimír. *Vlastivěda moravská Vyškovsko*. Brno. Muzejní spolek Brno, 1965, s. 465
- NOVÁK, Pavel. a kol. *Syntetická půdní mapa České republiky 1:20000*. MZe – MŽP Č3. R, 1991
- NOVOTNÁ, Dagmar (ed.). *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. Praha: Enigma, 2001. ISBN 80-7212-192-8, s. 399.
- PATERA, Adolf: *Nádrže a vodohospodářské soustavy 20: malá antologie environmentálních textů ve vodním hospodářství*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002, ISBN 80-01-02600-0, s. 243.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6, s. 10, 13.
- PELÍŠEK, Jan: *Sedimenty jeskyně Zazděná ve střední části Moravského krasu-Spel.věstník, 1975, s. 6, 7- 17.*
- PIETA, Karol. *10 rokov archeologického múzea v prírode v Liptovskej Mare*. REA, 2002, s. 128-130.
- PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1086
- PROCHÁZKOVÁ, Eva. *Pustiměř od úsvitu dějin po současnost*. Pustiměř: Obecní úřad Pustiměř, 1995
- QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. Studia Geographica, 16.
- SÁDLO, Jiří a David STORCH. *Biologie krajiny: biotopy České republiky*. Vyd. 2. Praha: Vesmír, 2000. ISBN 80-85977-31-1.
- ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6, s. 26.

SCHNEIDER, Jiří, Jitka FIALOVÁ a Ija VYSKOT. *Krajinná rekreologie I*. 1. vyd. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2008. ISBN 978-80-7375-200-2.

SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 8090320619, s. 321.

STEHLÍK, Otakar. *Potenciální eroze půdy proudící vodou na území ČSR*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1975. Studia geographica, 42.

ŠIMEČKOVÁ, Jana. *Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost* Vyd. 1. Svaz zakládání a údržby zeleně, Brno 2008. s. 22.

ŠTOLFA, Rudolf. *Kronika obce Pustiměř*. Obecní knihovna Pustiměř, 1966–1971.

TLAPÁK, Václav a Jaroslav HERYNEK. *Malé vodní nádrže*. Vyd. 1. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2002, 198 s. ISBN 80-7157-635-2.

TOMÁŠEK, Milan. *Atlas půd České republiky*. Vyd. 1. Praha: Český geologický ústav, 1995. ISBN 80-7075-198-3

VALENTA, Josef. *Scénologie krajiny*. 1. vyd. V Praze: Kant pro AMU, 2008. Disk (Akademie múzických umění v Praze). ISBN 978-80-86970-68-4.

VÁLKA, Miroslav. *Archeoskanzeny jako forma prezentace kulturního dědictví a její využití v turistickém ruchu*. In: *Etnologické rozpravy*, 2005, s. 148.

VITURKA, Milan. *Aplikace metody hlavních komponent ve výzkumu diferenciace prostorové socioekonomické struktury ČSR*. Brno: Československá akademie věd, Geografický ústav, 1985.

VLČEK, V. *Regiony povrchových vod v ČSR: Surface water regions in the Czech socialist republic*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. Soubor map fyzickogeografické regionalizace ČSR.

ZELENKA, Josef. *Percepce krajiny a genius loci*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-1919

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd.* Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

ZHÁNĚL, Jan. *Melice I*. Vyškov: Grafie, 1967, s. 2-3.

13.2 Internetové zdroje

Archeologie na dosah. *Archeoskanzeny*. [online].[cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.archeologienadosah.cz/odkazy/archeoskanzeny>

Archeopark Chotěbuz. *Archeopark Chotěbuz*. [online].[cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.archeopark-chotebuz.cz/>

BIOTOP SCHWIMMTEICHE. *Biotop Schwimmteiche* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.swimming-teich.com/kontakt.html>.

ČÚZK. *Nahlížení do katastru nemovitostí* [online].[cit. 2016-01-1]. Dostupné z: <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/VyberKatastrMapa.aspx>

DO HAJE. *Naučná stezka Melice* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.dohaje.cz/stezky/296>

Koupaliště Biotop -Brno. *Biotop-Brno* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.brno-jih.cz/koupaliste-biotop/>

Mapy.cz. *Mapy.cz* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z <https://mapy.cz/zakladni?x=17.0108397&y=49.3243491&z=15>

Naturbad Riehen. *Naturbad Riehen* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.naturbadriehen.ch/Naturbad-Riehen>

NATURA 2000. *Územní soustavy Natura 2000* [online].[cit. 2016-01-3]. Dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>

OBEC KOVALOVICE. *Kovalovice-biotop* [online].[cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <http://www.kovalovice.cz/index.php?nid=1304&lid=cs&oid=605880>

Příroda. *Význam slova Biotop*. [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=118>

Pustiměř. *Historie* [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.pustimer.eu/>

Vyškov. *Územní plán obcí* [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.vyskov-mesto.cz/uzemni-plany-obci/ds-14930>

Povodí Moravy. *Pustiměřský potok* [online].[cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/>

Google.cz. *Google.cz* [online].[cit. 2016-01-1]. Dostupné z <https://www.google.cz/maps/@49.3237326,17.0094241,15.25z>

Wasserwerkstatt. *Naturerlebnisbad Gallspach*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref03.php>

Wasserwerkstatt. *Sarleinsbach*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref03.php>

Wasserwerkstatt. *Naturerlebnisbad Sulz*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/sulz.php>

Wasserwerkstatt. *Naturerlebnisbad Lenggries*. [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: <http://www.wasserwerkstatt.com/referenzen/ref10.php>

In. *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001- [cit. 2016-01-10]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Adaptace_\(rozcestn%C3%ADk\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Adaptace_(rozcestn%C3%ADk))

In. *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001- [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Biotop>

In. *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001- [cit. 2016-01-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Revitalizace>

14 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Přírodní koupaliště Gallspach v přední části filtrační zóna (foto: C. Schmitt, 2010)	22
Obrázek 2 Přírodní koupaliště Gallspach – zadní části s herními prvky (foto: C. Schmitt, 2010).....	22
Obrázek 3 Pohled na koupaliště v Sarleinsbach (foto: R. Wagner, 2000).....	22
Obrázek 4 V zimním období se na nádrži v Tragweinu bruslí a provozují zde curling (foto: R. Wagner, 2006)	22
Obrázek 5 Celkový pohled na koupaliště v Sulz (foto: R. Wagner, 2011).....	23
Obrázek 6 Dřevěné molo hojně využívané návštěvníky v Sulz (foto: R. Wagner, 2011).....	23
Obrázek 7 Plocha pro opalování na svahu pod korunami stromů v Lenggries (foto: R. Wagner, 2011)	23
Obrázek 8 Pohled na skokanský můstek s pohledem do krajiny (foto: R. Wagner, 2011)	23
Obrázek 9 Nově otevřený koupací biotop, který pracuje na principu bez chemických látek (foto: M. Rodehacke, 2014)	24
Obrázek 10 Jeden z nejnovějších otevřených přírodních koupališť, pohled na celkový objekt, převažují přírodní materiály (foto: M. Rodehacke, 2014)	24
Obrázek 11 Pohled na koupací plochu a okolní krajinu (foto: Kovalovice, 2014)	24
Obrázek 12 Koupací plocha s molem, Kovalovice (foto: Kovalovice, 2015)	24
Obrázek 13 Plocha na opalování s brouzdalištěm a herními prvky (foto: J. Kolářová, 2015)	25
Obrázek 14 Pohled na koupací plochu s výhledem na AZ Tower (foto: J. Kolářová, 2015).....	25
Obrázek 15 Bližší lokalizace vymezeného území (zpracovala: autorka, 2016)	27
Obrázek 16 Lokalizace území v rámci České republiky (zpracovala: autorka, 2016)	27
Obrázek 17 Vymezení hranic širšího řešeného území (zpracovala: autorka, 2016).....	27
Obrázek 18 Širší vztahy a napojení řešeného území na okolní sídla (zpracovala: autorka, 2016).....	28
Obrázek 19 Vyznačení významných objektů a ploch v rámci řešeného území a jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka, 2016)	30
Obrázek 20 Kaple sv. Anny, Pustiměř (foto: L.Schrotterova, 2015).....	30
Obrázek 21 Chrám sv. Benedikta, Pustiměř (foto: P. Kučera, 2015)	30
Obrázek 22 Zřícenina hradu Melice a původní model hradu (foto: J. Zháněl, 2006)	30

Obrázek 23 Torzo rotundy sv. Pantaleona (foto: L. Schrotterova, 2015).....	30
Obrázek 24 Zaniklé větrné mlýny u obce Zelená Hora z roku 1785 (foto: R. Štolfa)	30
Obrázek 25 Letecký pohled na Hradisko u Zelené Hory z východu (foto: A. Grmela, 2000).....	30
Obrázek 26 Fotodokumentace historického a současného stavu řešeného území Hradiska u Zelené Hory (foto: R. Štolfa, 1965-1968, autorka, 2015-2016)	32
Obrázek 27 Fotodokumentace historického a současného stavu řešeného území Hradiska u Zelené Hory (foto: R. Štolfa, 1970-1972, autorka, 2011-2016)	33
Obrázek 28 ÚSES v okolí Hradiska u Zelené Hory a jeho nejbližším okolí, dle Územního plánu obce Pustiměř, Radslavice a Zelená Hora (zpracovala: autorka, 2016)	38
Obrázek 29 Analýza zeleně v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)	39
Obrázek 30 Vyznačení provozních vztahů v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory a v jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka: 2016)	42
Obrázek 31 Vyznačení technických prvků a sítí v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)	43
Obrázek 32 Územní plán, podkladová mapa – vyskov-město.cz (zpracovala: autorka, 2016)	44
Obrázek 33 Vyznačení majetkoprávních vztahů v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016)	45
Obrázek 34 Vyznačení estetických a vizuálních vztahů v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory a v jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka, 2016).....	46
Obrázek 35 Problémový výkres řešeného území Hradiska u Zelené Hory a jeho nejbližšího okolí (zpracovala: autorka, 2016)	47
Obrázek 36 Vyznačení naučné stezky v rámci řešeného území Hradiska u Zelené Hory a v jeho nejbližším okolí (zpracovala: autorka, 2016)	52
Obrázek 37 Celková situace řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016).....	53
Obrázek 38 Celková situace řešeného území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016).....	54
Obrázek 39 Řezopohled A-A' znázorňující koupací biotop a Hradisko u Zelené Hory s pultovým informačním panelem (zpracovala: autorka, 2016)	55
Obrázek 40 Řezopohled B-B' znázorňující budovu občerstvení se sociálním a hygienickým zázemím s navazujícími herními prvky (zpracovala: autorka, 2016)	55

Obrázek 41 Celkový pohled na řešené území Hradiska u Zelené Hory (zpracovala: autorka, 2016) ...	56
Obrázek 42 Pohled z pobytové louky na koupací biotop s dřevěnými moly (zpracovala: autorka, 2016)	57
Obrázek 43 Pohled z mola na pobytovou louku s volně rozmístěnými sedacími dřevěnými hranoly (zpracovala: autorka, 2016)	58
Obrázek 44 Pohled na nově navrženou budovu občerstvení se sociálním a hygienickým zázemím (zpracovala: autorka, 2016)	59
Obrázek 45 Pohled na sportovní a rekreační prostor s hřištěm na volejbal a herní prvky (zpracovala: autorka, 2016)	60
Obrázek 46 Pohled směrem k herním prvkům, s hřištěm na hru petanque a piknikové lavičky (zpracovala: autorka, 2016)	61
Obrázek 47 Pohled z Hradiska u Zelené Hory do okolní krajiny s pultovým informačním panelem (zpracovala: autorka, 2016)	62

15 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Klimatické charakteristiky.....	34
Tabulka 2 Průměrné měsíční teploty v °C	34
Tabulka 3 Průměrné měsíční úhrny srážek v mm.....	34
Tabulka 4 Průměrná relativní vlhkost v %	34
Tabulka 5 Výpis dotčených pozemků.....	45

16 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Celková situace řešeného území Hradiska u Zelené Hory v měřítku 1:1000
--